

О писцу

Ђурица Ђура Крстин живи у Ковачици. Бави се књижевним стваралаштвом за децу и одрасле. Песме и књижевни прилози објављени су му у разним часописима и новинама. Добитник је више награда за књижевно стваралаштво у регији и Србији. Објављене су му књиге „И певци лелечу“ (2008). „Чувари мастила“ (2010) „Триптих Покрова Пресвете Богородице“ (2014) и „Ја сам Исидора“ (2015.)

ЂУРИЦА ЂУРА КРСТИН

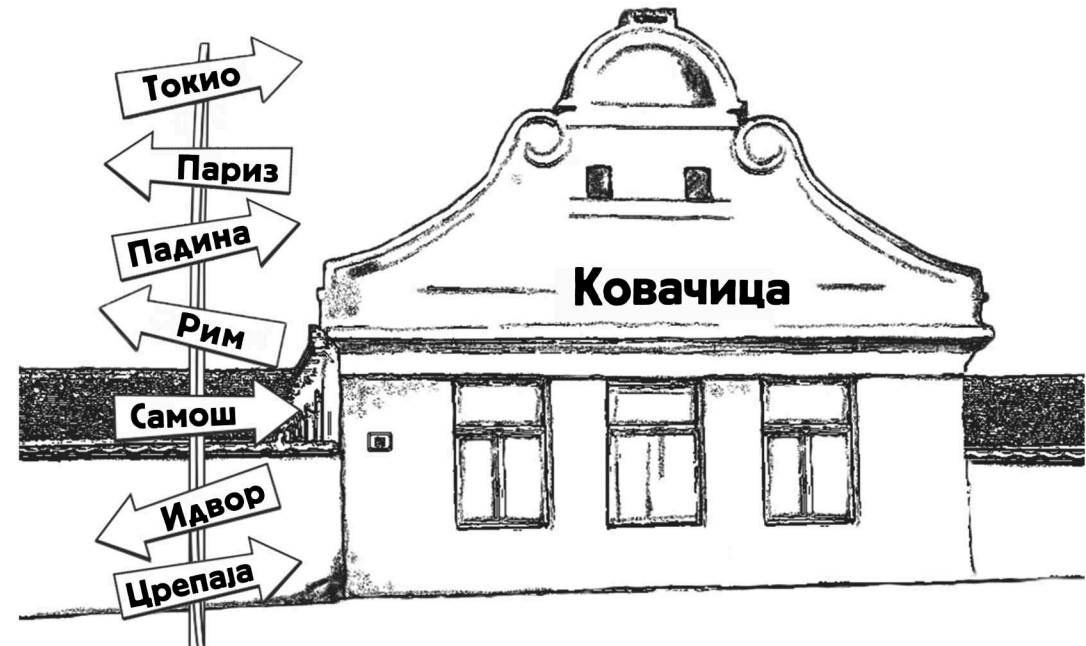

Пут у Токио

радио драма

Cesta do Tokia

rádio dráma

Ђурица Ђура Крстин
ПУТ У ТОКИО
CESTA DO TOKIA

Ђурица Ђура Крстин

ПУТ У ТОКИО
CESTA DO TOKIA

Радио драма за децу

Rádio dráma pre deti

Ковачица, 2015.

Ђурица Ђура Крстин
ПУТ У ТОКИО
Радио драма за децу

Издавач:
Библиотека “Србољуб Митић”
Мало Црниће

За издавача:
Зорка Стојановић

Превод:
Е. Karkušová – Р. Kuhárik

Ликовно решење корица:
Марина Биреш

Штампа:
Стојадиновић
Петровац на Млави

Тираж: 500

ISBN: 978-86-87003-43-9

*Поводом обележавања деведесетогодишњице рођења
Зузане Халупове, наивне сликарке из Ковачице*

Анђелчићима,
да одрастају у богоугодне људе,
Ђорђу, Ангелини, Сањи, Катерини,
Милицы и Марку

ЛИЦА

ТОМАШ (јако радознали малишан)

МАРКА ПЛАШЉИВИЦА (плаши се највише мрака)

ЗУСКА СВЕЗНАЛИЦА

ЈАНО МЛАЂИ (бунџија)

КАТАРИНА ТУЧНА (дебела и весела девојчица)

МИШО ЉУБОПИТЉИВКО

СТАНИСЛАВ ЂАК (савестан и вредан ученик гимназије)

МАРИЈА (одрасла девојка која бединује по Београду)

ЂУРО ЛИМАР (син сеоског познатог мајстора лимара који је врло самоуверен дечак)

МИРКО МАЛЕЦКИ (за све и свашта заинтересовани дечачић)

ЦИЛЕ НЕВЕРКО (све мери и проверава)

АНА МАТОРКА (жели да све буде као у Ковачици)

КАТКА (боји се жаба и свега што живи у води)

ОНДРО МЕШКАР (син сеоског хармоникаша, воли своју хармонику и веома је чува)

МАТЕЈ ПЕКАР (пекаров син. Увек има кифлу и шибице)

ШЕВО ВАТРОГАСАЦ (члан подмлатка ватрогасаца)
МИЛИЦА (нежна девојчица)
МАРЦИ ЖДЕРА или АЛАВИ (стално гладан и халапљив дечак)
МАКАН КОЧИЈАШ (превози по селу својом запрегом)
ЦУЉО (сеоски сладолеџија, продаје по селу)
ИЦО (који највише на свету воли бицикле)
РОБИ (најмлађи члан у групи који стално хоће и мора да мокри)
БОКИ СТРАШИЛО

МИШО: Мама, мама! Зашто се овде ништа не види?!

МАРКА: Ја се бојим овог великог мрака! Зашто су нас овде затворили!?

ЗУСКА: Нису нас затворили! Јуче сам чула да ћемо са нашом Великом Мамом да идемо на изложбу. И то далеко, врло далеко!.

ЈАНО МЛАЂИ: Какву изложбу!? Отворите! (*почиње да плаче*) Неко ми се стао на ногу! Боли! Помозите!

КАТАРИНА ТУЧНА: На ногу? Нисам ја! И ја једва дишем како су ме притисли. Ни нос не могу да обришем!

СТАНИСЛАВ: Чекајте! Какву изложбу? Па добићу неоправдане часове!? Шта ће ми рећи разредни првог б Гимназије. А тек шта ће рећи другови којима нисам рекао да се нећемо виђати. Не, то не може!

МАРИЈА: Сви треба да знате да смо спаковани у велике кофере и да ћемо прећи у њима авионом преко великог мора.

МИШО: Авионом! Оним што лети високо преко Ковачице!? Јао! Тесно ми је. А тај ави-

он, је ли авион може да падне па да се разбијемо. Ја бих волео да се видим како летим у авиону, високо. Је ли ћемо брзо стићи да се избавим овог тесног места!

ТОМАШ: Авион! Море! Авионе видим на небу. Чуо сам да они нису баш добри. Понекад падну на земљу, а некад и бацају бомбе да убију људе. А Море! Море још нисам видео! Шта је то море?

Више гласова (*Море је вода. Велика вода!*)

МАРИЈА: И јако слана вода. Слана!

ТОМАШ: Вода! Вода!. Не волим воду! Не волим воду ни у кориту! Ни у лавору!

ЂУРО ЛИМАР: (*одважно*) Стој! Слушај! Ко спомиње корито!? Мој деда је познати ЛИМАР. Мој отац такође. И ја сам будући познати ЛИМАР. Ми правимо корита. Велика. Мала. Нова. Узму се две табле лима који се сјаји као огледала. Ставиш по мери на машину за савијање лима и куц, куц па ето ти корито. Правимо и чамце. Вози се друшкане по Тамишу и Дунаву. И по мору! Хеј!

МИРКО МАЛЕЦКИ: Чекајте! Мени није јасно! То море! Да ли те то нека бара? Је ли је дубока, или је само до чланака?

МАРИЈА: *(и још два три гласа)* Ха! Ха! Ха! Бара?!
Не једна бара, него сто бара. Хиљаду! Ма
не, видиш само воду и небо!

ТОМАШ: Јао, мамице, моја !

СТАНИСЛАВ: Вода! Зеленоплава и слана, веома
слана!

ЦИЛЕ НЕВЕРКО: Како слана вода?! Ко има толи-
ко соли да посоли ту воду, то море. То ми
личи да нас лажете !

КАТКА: Ја не волим воду! У води има свашта. Те
жабе и велике змије! Видела сам их на
екрану. Могу да нас поједу. Хам! И нема
те! *(Уф. Уф, стреса се, али једва јер је и њој
веома тесно.)*

АНА МАТОРКА: Код нас нема море. И шта ће нам
кад је слано. Код нас су шарена поља.
Само поља и небо. Жита. Кукурузи. Репа.
Сунцокрети. У моме дворишту кад сунце
сине, долете шарени лептири. Око мене
се играју и као да ми причају неку веселу
причу. Једном ми је један слетио на руку
нисам га отерала. Питала га како се зове,
али није хтео да ми каже. Два пута сам га
молила, али је он ћутао и одлетео.

МИШО: Па ти си тражила од њега личну карту, па
се он уплашио. Да ли је имао пасош?

(Чује се кратак смех)

АНА МАТОРКА: Ти ниси добар човек, ако не волиш лептире и нашу природу! Код нас има четири годишња доба. Ја свако доба волим. Пролеће! Лето. Јесен. Зиму.

МИШО: Добро је да нема пет годишњих доба!

АНА: Ти никад ниси био добар!

ОНДРО МЕШКАР: Станите! Ау! Па ја сам заборавио на моју хармонику. Боже! Шта ће бити са мојом хармоником ако случајно бућнемо у то море? Хармоника има много папира и ако се накваси мех, готово је са хармоником. Чекајте морам да је штитим по сваку цену. Направите ми места. Не дај боже да се пригњечи. Ау, велика је овде стиска! Горе него на великој свадби кад ме заробе у коло. Молим вас упалите светло! Морам да је сачувам.

МАТЕЈ ПЕКАР: Ја увек имам спремне шибице. Као отац. Он има у сваком џепу и пекарској кецељи за ватру или фењер. Јаој! Па не могу руке да извадим из џепова. Тесно ми је као да сам између два џамбо џака са брашном.

ШЕВО ВАТРОГАСАЦ: Пажња! Пажња! Не покушавај! Нема никаквог палења! Нема голог пламена. И не сме да буде! То је у ватрогасним правилима унето и крај! То вам наређује први држач млазнице другог ва-

трогасног вода при гашењу нехемијских супстанци!

МИЛИЦА: Ја ћу некако да издржим ово теснило. Али, једва чекам да видим то место – Токио! Шта све тамо има да се види, птичице, лутке? Крпице? Велике љуљашке?

МАРЦИ АЛАВИ: Има ли тамо бурека са месом, са сиром? Има ли колача и сладоледа? Да сладоледа! Како би сад добро дошао! Да ли дају и тамо као код нас, једна кугла сладоледа, једно кокошије јаје?

МИЛИЦА: Знаш Марци Алави! Ако си понео јаја, сада су се сигурно разбила у овој гужви. Можда опет носиш она дрвена као кад си преварио нашег Цуљу Сладолецију, што те је после добро одаламио по леђима.

РОБИ: Маните се сладоледа. Ја бих хтео да знам да ли се деца играју апача, између четири ватре, школице.

ОНДРО МЕШКАР: Какве су тамо хармонике и коју музику певају? Научићу брзо једну њихову песму. Не знам језик, али не знам ни руски, ни енглески, па певам њихове песме. Знам и цигански и мађарски да свирам и певам.

МАКАН КОЧИЈАШ: Ја, децо, стално размишљам како се људи и терет тамо превози по улицама. Каква су им кола и коњи? Ко ће

знати? Видећемо! Има ли тамо великих санки са коњима и покровцима? Баш ме занима какви су њихови бичеви. Ја имам најлепши са три кићанке боје наше заставе. Сви га пипају и њиме швићкају.

ИЦО: Ја волим бицикле. Највише од свега волим бицикле. Оне са преко двадест и четири брзине обожавам! Хај! Кад се заукаш, око ушију чујеш ваздух ти пева и зове те да још брже јуриш и пустиш волан. Уживанција!

ЦУЉО МЛАЋИ: Да ли ћемо тамо јести сладолед. И ко га тамо прави. Мој носећи апарат и колица су спремна. И то је спаковано са нама. Знам сигурно. Ја ћу и тамо јурити улицом и викати: Сладооолед. Слаааддооолед!!!

ЈАНО МАЛЕЦКИ: (*буни се против свих ових жеља и прича*) Бурек, сладолед, санке мале, велике, бицикли, хармоника! А где ћу ја да спавам и да се опружим? Скупили ме овде као маче под точком. И ко ме је питао да ли ја хоћу да идем у тај бестраг на крају света, преко брда и вода? Нико! Спаковали ме између два сликарска платна са тврдим подлогама као да сам папир за подметање. Да наша Мама зна како поступају са нама, она би нас боље сместила током превоза. Неко јој је си-

гурно обећао да ће све бити у реду. Видиш, као да смо сардине у конзерви!

МАРИЈА: И ја сам уверена да су нашу маму преварили да ћемо удобно путовати.

ЦИЛЕ НЕВЕРКО: А да ли ће мама да их казни кад јој испричамо како смо се намучили путујући.

МАРКА: Да их казни! Да! Да! Јер ја сам премрла од овог мрака. Мора да их казни!

СТАНИСЛАВ: Не знам за њих, али знам да ће ме разредни казнити због неоправданих часова и нашег школског правила. И од родитеља ћу бити кажњен јер ми неће одобрити летовање на кампингу са нашим одредом поречана.

МИРКО МАЛЕЦКИ: Ја више ништа не разумем. Овај наш пут је и страховање и радовање. Није нам лако. Мени је топло да ћу се скувати као кромпир.

ЦИЛЕ НЕВЕРКО: И да ли неко од вас зна колико дуго ће да траје та изложба у Токију. Ја не могу дуго без мог оца Ондреја. Он ме увек води на пецање. На Каналу је права уживанција. Канал је близу наше куће. Кад упецам већу рибу, отац ме хвали пред свим укућанима и комшијама.

ЂУРО ЛИМАР: Стој! Чекај! Тишина! Нешто се ова крилатица много дрмуса. Ма, као да па-

дамо. То препознајем јер ми се у глави завртело као кад смо скакали са високе сламе, као вршачки падобранци.

МАРИЈА: Не плаши нас! Овде има и ситне деце. Боље да пазимо на пуну корпу крофни што је чувам поред мојих ногу што је наша ужина. Не дај боже да се распу по овом мраку и поду.

МАРЦИ ЖДЕРА: Има клопе !? Где је корпа? Зар њу од мене кријете! Срамота! Ја, јако сам гладан, Ево крче ми црева гр, гр, груо! Деда стално говори да се увек и свуда добро наједем да се не стидим. Код јела нема стида. Дете не сме да буде гладно и жедно!

ИЦО: (*забринуто*) Лимар је у праву. И мени се чини као да лагано пропадамо. Осећам се као кад са стрмог брега бициклом кренем надоле. Да! (*ослушкује*) Спуштамо се!

МИЛИЦА: Мени је мука. Јој (*почиње да плаче*) Мене тера да повраћам. (*тешко кашље*)

РОБИ: Јој мени се одједном припишкило. Нећу да ме после зовете упишанко!

(*Већина углас вичу*) Падамо! Падамо! Велики потрес и шкрипа гума. Неколико њих кука и јеца.

МАРИЈА: Држите се јуначки још неколико трену-
така. Сада ће нас лифтовима однети у ка-
мион и превести у павиљон за изложбу.!

Чује се глас стуардесе преко микрофона:

DEAR PASSENGERS WE ARRIVED AT NARITA
AIRPORT IN TOKIO.

Крај првог дела.

Други део

У ТОКИЈУ

НА ОТВАРАЊУ ИЗЛОЖБЕ СЛИКА
ЗУЗАНЕ ХАЛУПОВЕ СЛИКАРКЕ
НАИВЕ ИЗ КОВАЧИЦЕ

МАРИЈА: (*У себи*). Била сам нашом Маминком на више изложби, али овако лепу галерију и паное, још нисам видеала. А тек нашу маму Зузану! Обукла је свечану тегет сукњу са црвеним и белим цветовима и са много набора, испод које се шири чврста поткецеља. Зеленкаста блуза са ситним црвеним и плавим цветићима, па онда њена црна свилена марама са зеленим гранама и љубичастим цветићима, испод које сијају два плава ока пуна благе радости.

СТАНИСЛАВ: Ау, каква тишина! Као да смо на часу математике кад професорка испитује за оцелу. Причају на енглеском и стално показују на нас. Наша мама прича нашим језиком о Ковачици, људима који увек раде на пољима, али да знају и да се веселе кад су наши празници, да се играју са децом и нарочито о деци, без којих њена Ковачица не би била права Ковачица. Преводаилац, има муке кад преводи мамине тврдње да децу можеш наћи свуда: иза пећи у запећку, испод кревета или у бурету кад играју жмурке, у житу, на

дрвећу док беру вишње, у бари док топе кудељу, на свадби, код ватре док се прље заклане свиње, на сахрани кад испраћају покојника, на свадбама код хармоникаша, код ватрогасаца кад гасе пожар у школи, у цркви, скоро увек тамо где су и одрасли људи који живе својим сеоским животом.

ЈАНО МЛАЂИ: Шта је овај дошао тако близу мене. Немам још бркове, а и нисам болестан! Оштро гледа у моје шарене чарапе и натикаче. Ја у руци држим палицу чиме терам гуске на испашу. Могао бих да га уплашим, али нећу, нека гледа!

МИРКО МАЛЕЦКИ: Ја чекам да Џуљо наточи сладолед. У једној руци носим кокошије јаје. То су моји новци. Једно јаје, једна кугла сладоледа. Зар то није свима јасно?

ШЕВО ВАТРОГАСАЦ: Мој конбинезон и шлем свако загледа. На месту вољно сам, али сам запет као пушка. Кад се сирена огласи, дружина и ја крећемо на пожар. Нек се зна ДВД Ковачица је међу првацима у Србији.

ЗУСКА МАТОРКА: Скоро да ме очи заболеле од толико шкљоцања и блицања апарата. Станиславе, питам те шта ће им толико наших слика? Ко ме они то показују? Јер од њих нешто праве?

ЦИЛЕ НЕВЕРКО: Питам се питам? А шта ће њима наше слике у том Токију? Да ли смо ми тако важни у нечијем животу? И деда и Ђале стално се жале да тешко сељак у Југи живи. Кад затражиш мало новаца, увек немају. Оскудација. Све ми ово није јасно!

АНА МАТОРКА: Ја уживам кад гледам те Јапанце и друге туристе како гледају у наша банатска шарена поља пуна родних кукуруза и сунцокрета и свакојаког биља која се сеју у ковачичком атару. Гледај их само: Бече се и као да завиде. Ови са наочарица, скидају наочаре, друге неке стављају а кад виде како ми деца скачемо и смејемо се и они се насмеју, али некако озбиљно. То и не разумем. Једном ћу да питам нашу Маму да ми то објасни.

МАКАН КОЧИЈАШ: Гледају ме као сам са Месеца. Опипавају оне кићанке у гриви коња, нарочито кобиле Лисе и онај мој бич. О Исусе Христе! Код нас је нешто најобичније, а види код њих. Није да ми није драго, али опет. Зар је моја мука неком толико интересантна?

МАРЦИ ЖДЕРА: Зашто овај дебели толико буљи у мене? Једем велико парче хлеба са машћу и туцаном паприком. Зар то друга деца не једу? Богами, код нас деца из целе ули-

це сваког дана са слашћу једу масти и хлеба. Само ако има у кући!

МИЛИЦА: Сви гледају моју машну у коси и онај рајф што држим у руци. Баш ми је драго! Уживам!

(Већ је истицало време за рад Галерије и дежурни је са љубазношћу испраћао последње посетиоце.)

(Главна врата Галерије су се затворила и светло у галерији је постало пригушено.)

МАРИЈА: Време да се испавамо. И сутра треба да смо одморни и да лепо сачекамо нове посетиоце да нас разгледају.

(У дну галеријске сале чује се тихо кикотање)

МАРИЈА: Ко се то тамо смеје ? Шта сам то смешно рекла?

ТОМАШ: Роби и ја се смејемо!

МАРИЈА: *(нервозно)* Чему?

ТОМАШ: Зато што је једна старија жена заборавила њене велике наочари на једном паноу испод наше слике. Роби је хтео да их стави на нос, али су му одмах спале. Добро да се нису разбиле.

МАРИЈА: Будите добри. Како би вама било ако би вам неко претурао по потребним стварима. Сада, Мир. Спавајте!

После неколико ноћи након отварања изложбе Марија и Станислав су предлагали да се организују ноћни изласци из галерије ради упознавања града. Оформљене су групе које су после датог упозорења, да је град велик и да се могу случајно изгубити, морају сви да упамте да се Галерија зове Унеско Галерија наиве и да ће их тамо добри људи одвести ако се случајано изгубе.

МИШКО: Зашто овде скоро сви људи носе наочаре!?

ИЦО: Зато што добро не виде! Као и мој деда. Без наочара тешко нађе и палицу која му служи при кретању. А кад гледа ТВ, има и друге наочаре.

МИШКО: Кад су на улици, не гледају ТВ а опет носе наочаре!?

МАРИЈА: Е, то је већ дуга прича. И ако ти је кажем, нећеш је разумети.

ЛИМАР: Стој! Чекај! Мени се чини да су вид овде људи погубили због америчких бомби.

Неке атомске бомбе. Знам то, јер је отац причао са једним студентом који зна сву историју и још много чуда.

МИШКО: Америка! Шта је то Америка? Она баца бомбе па људи после губе вид. Ја нећу у Америку. А наша Маминка нам је једном причала да се са нама спрема у ту Америку на неку изложбу у неки Јорк. Још је нешто рекла, али не могу да се сетим те речи.

МАРИЈА: *(смејући се)* Није Јорк, него је Њујорк. То је највећи град на свету.

ЛИМАР: Стој! Мани се цвикера, бомби и Америке! Је ли сте ви добро видели оног човека у оном великом излогу!? Човек од гвожђа и лима! Има очи, уста, уши, нос, руке, ноге. Нешто нам је говорио и певао! Затим нам је махао. Ја мислим да је баш мени махао. Као да се познајемо. Видео сам како му се уста намештају као да изговара Ли-мар. Човек, а од плеха!!!?

МАРИЈА: Ха! Ха! Ха! То је Робот, Лимару! Чак су му и име дали.

ЛИМАР: Робот! Стој! Шта ће им Робот? Да се деца играју. То не разумем!

МИШКА: Код нас нема робота! Ја волим да се играм са зечићима или кучићима.

МАРИЈА: Роботе праве да би радили уместо људи.
Тамо где људи не би издржали, рецимо
на великој топлоти или зими.

ЛИМАР: Стој! Како Робот да ради у предузећу или
код мајстора. Робот да мери и савија лим?
Да прави олуке и капије? У то не верујем!
Што то значи! Упропасти велику таблу
лима, па му дају отказ. Роботу да дају от-
каз као лошем раднику!?

КАТАРИНА ТУЧНА: Шта си запео за тог Робота?
А шта он једе, да ли то неко зна? Ја сам
сад огладнела. Јако сам гладна. Црева ми
крче, зар не чујете? Сад бих могла целу
штрудлу са маком! Хам и готово!

ЗУСКА: Могла би ти целу рерну са штрудлама.
Знам те! Код мене на рођендану си баш
претерала!

ТОМАШ: Стварно је појела целу тепсију штрудле!?
А шта су ти остали гости радили док је
она кусала штрудле? Гледали! Навијали
па остали празних уста!

КАТАРИНА: Ви сте зловни другови. Била сам јако
гладна. Па шта? Моја мама ће умесити
много штрудли па ћете сви имати до миле
воље. Правите ме да сам прождрљива
(почиње да плаче).

МАРИЈА: Сместа прекините оговарања! Сада смо
овде и хоћу мир. Иначе ћу вас пријавити

нашој Мами, па ће вас она веома изгрдити!

АНА МАТОРКА: У праву је Марија! Овде нема штрудле, али сам видела да људи пију неке сокове у флашицама. Скоро сваки пролазник држи у руци неку флашицу. Ја највише волим сок од зове који моја мама и ја правимо кад процветају мирисне зове.

ОНДРО МЕШКАР: Да! Да! Јело, пиће, а после Ондро хватај се хармонике. А ја овде, шетајући, тражим по излозима и великим и малим, хармонике. Видим свакојаке мени познате и непознате инструменте, али хармонике, нигде. Ни клавирне, ни дугметаре. Идем тако градом и слушам. Из неких малих кафаница чујем ритмове твиста, али и нека лагана музика као из неке фруле. Можда је то јапанска народна музика. Код нас кад загрме жице и хармоника „Хорела липка хорела” или „Ешће винко невикисло”, све је весело и некако умилно. Ја се овде у Токију осећам некако уморан и као смањен. Зграде високе шиљате, стаклене, блеште, очи да изгубиш. Улице бетонске праве као лењири, чисто све као у апотеци. А ја, некако сам мањи него што сам у стварности. Ето и сад сам уморан.

ЦИЛЕ НЕВЕРКО: Ко је дао толике новце за ову варош. Све високо и од стакла. Нема на зградама оцака, па чиме се они греју, шта ложе? А јел сте видели ону кулу на сред вароши. Како је зову Тавер. Да ли и тамо људи у њој живе? Како се сваки дан пењу тако високо. Код нас је црквени торањ највиши у селу. Онда за њим је ватрогасна осматрачница.

МАТЕЈ ПЕКАР: Све могу да разумем, али да тако велика варош нема у свакој улици пекару! То је право чудо! Па шта они једу, само месо или зелениш? Шта им деца за доручак једу. Има ли погачица, кифли бурека, сендвича! Чим се маминка појави, питаћу је да ми објасни. Па могу ли људи без хлеба и теста, брашна, квасца? Не знам да ли ће ми отац и деда, стари пекари поверовати да овде нисам био у пекари.

МАРЦИ ЖДЕРА: Нема пекара и кифлица, али има малих кафића са колачима и неким слаткишима. Видео сам вечерас како неки родитељи чисте своју децу. Била су то парчад као наше чоколадне торте, или палачинке. Благо њима. Срећковићи!

ЗУСКА: Ја онај парк никад нећу да заборавим. У центру града, а као да смо у некој лепо уређеној шуми. Свуда је мир, дрвеће је

огромно, са непомичним гранама. Стазе чисте као полизане, трава једнака, шпалири равно поткресани. Клупе велике. Кад седнеш, за тренутак се изгубиш у њима. Шетачи се дошаптавају, седе у клупама ћуте. Учинило ми се као да гледам неке разгледнице а не да сам и ја у том парку. Као да сам на неком тужном погребу.

СТРАШИЛО: Занимљиво! А, има ли птица, да ли певају или гачу, као наше?

ЗУСКА: Нисам видела. Заиста, какав је то парк ако у њему нема птица?

ПЕКАР: У парку можда нема, али у оној великој продавници где је све на струју и батерије, ја сам видео папагаја који говори по нашки.

МИЛИЦА: Зар си само ти ту птицу видео, а где смо ми били?

ПЕКАР: Чуј! Не знам! Била је ту велика гужва. Сви нешто довикују на језицима које неразумем. Кад сам се и ја у гужви приближио тој птици, викнем јој да ли зна словачки. Тај папагај светлим оком гледа ме право у чело. Он лепо понови на словачком. „Да ли знаш словачки језик?“ Ја му онда кажем: „Ја сам из Ковачице.“ И он каже: „Ја сам из Ковачице“. Изненађен сам, али ме

брзо изгураше и само сам још чуо како
један пита нешто шпребхе си дојч.

МИРКО МАЛЕЦКИ: Ваљда у тој истој продавници
ја сам видео авион који сам лети изнад
изнад наших глава. Нема пилота! Сам
зврндоће. Тек после видим један држи
неку таблу у руци а другом руком врти
нешто као неко пенкало. Чим то помери,
авион се диже, или спушта. Он примети
да ми се то допада, ухвати ми руку, па
заједно са његовом руком, повлачимо то
пенкало. Авион лети изнад глава и прави
велики круг. Мислио сам да сањам.

ЦИЛЕ НЕВЕРКО: Можда си и сањао. Умеш ти до-
бро да измишљаш (*Смех неких*)

ТОМАШ: Ја сам још више поносан, али збуњен.
Станем поред стазе где се деца и старији
возе малим аутима по великим стаза-
ма. Волео бих и ја да се провозам, али
се бојим, а и немам новаца да купим
вожњу. Одједном ме неки чика, зграби
за руку и посади на седиште поред њега
па кренусмо у гужву. Прво сам затворио
очи, али кад су нас други ударили, отво-
рим и видим како се сви врте и престижу
истерујући једно друго са главне стазе.
Чак ми се то допало.

ЗУСКА СВЕЗНАЛИЦА. И ти сањаш, што каже мој
тата, а кад се пробудиш, ти мокар.

(Опет тихо кикотање)

ЦУЉО СЛАДОЛЕЦИЈА: Ја сам разочаран. Нема на улицама сладолеција. Ја гурам колица, људи и деца пролазе, мало ме чудно гледају, али нико ништа не купује. Ја хајде са нашом групом до оне највеће раскрснице у Токију. Тамо гужва као на дебељачком вашару. Сви чекају да пређу улицу кад застану аута мислим: „Ваљда ће овде неко да купи мој сладолед.“ Наточим сам себи да виде да се то може јести, али ништа. Ја плазим језик највише што могу и лижем лижем, али ништа. Наточим и други корнет да га неком цабе дам. Али нико не жели, беже од моје испружене руке.

МАРЦИ ЖДЕРА: Да сам бар ја био близу. Ја бих радо појео онај бесплатни.

(Чује се смех)

КАТКА БОЈАЖЉИВА. Ти стално мислиш на новац. Мени се овде веома свиђа. Нема жаба, змија. Нема ни буба. Слободно можеш да дигнеш главу и корачаш. Гледала сам највише оне чудне цркве. Иако су оне маске и лица фигура намргођени, све је свечано и они штапићи што се стално

диме тако лепо миришу. Штапиће пале Токијци а ти чувари или попови чудно су нас загледали, наше сукње и блузе. Мирно је, само понекад зазвоне неки звончићи. Чинило ми се да сањам док су поред мене пролазиле жене у чудним сукњама саријима. Боже, какве све моде има у свету?

СТАНИСЛАВ: Тек сад видим да сам требао више да у школи учим географију. Ја волим да читам о далеким крајевима и градовима. Кад су код наше Мама долазили неки људи да организују изложбу у Јапану у Токију, слушао сам како су причали да се у Токију обавезно посети део града који се зове Ахихабара, да ту могу видети најмодернија технологија ТВ апарата, музичких уређаја, електричних играчака и разних чуда, чуда од технике. Сад ми је јасно да смо тамо видели роботе и играчке на струју. Па онда онај велики трговачки центар Гинзи. Хеј где су ми другови и другарице из Гимназије да виде гардеробу, намештај. Ти Марија ниси ништа причала о продавницама у Гинзију. Шта си тамо видела лепо?

МАРИЈА: Ја такву моду не волим. Моје сукње, подсукње, мараме су за мене нешто најлепше на свету. А и кад би све то обук-

ла, шта би ми отац рекао? А не бих умела ни да ходам са тим штиклетилама.

КАТКА: Мени се Маријине сукње свиђају. Јесте ли видели како се овде жене окрећу за Маријом и гледају њену и нашу ношњу?

СТАНИСЛАВ: А она раскрсница Старбуцкс где је Цуљо хтео да прода сладолед! Негде сам прочитао да је то највећа раскрсница на свету, најкомпликованији пешачки прелаз. Преко сто хиљада људи преко њега жури кад се отворе семафори.

ЛИМАР: Стој! Шта су то семафори?

СТАНИСЛАВ: Јел неко зна шта су семафори???

(Тајац, нико не зна.)

СТАНИСЛАВ: То су направе које вам светлима наређују кад можеш да пређеш улицу а да те нико не згази аутом. Кад је црвено, не смеш да прелазиш улицу на другу страну. Кад се после жутог светла упали, зелено, онда аутобили стану, а ти слободно прелазиш улицу. То аутоматски ради, као и неки робот.

ИЦО: Па где си ти то Стане видео и научио?

СТАНИСЛАВ: Мама ми ради у Београду. Кад ме понекад поведе, онда ме учи. Све наше маме и тетке то већ знају јер су скоро свакога дана у Београду.

МАРКА: Ја овде волим да шетам и волим што сам дошла у земљу где је све осветљено. Разна велика слова сијају као муње, светла шарена као у калеидоскопу. Нигде мрака. А мрак је веома гадан. УФФ УФФФ. У мраку живе животиње које не воле децу. И не само животиње, него и биљке. Шевари су оштри као ножеви. Пузавице и крпигузе те нападају изненада у рођеној башти. Саплићу те, боду. Коприве кад те жарну, јаој мајко моја као кад уједе зоља. Из мрака излазе неки људи без лица и носе на раменима неке косе, па право на људе. Мој деда их тера белим луком, али каже да ће га на крају победити. Ја му онда седам у крило и он ме нежно милује по коси и певуши неку тужну песмицу. Јао! Понекад ноћу сањам да ме по мраку јури нека велика риба. Ма није ни риба, ни птица, али знам да има страшно велики кљун и само што ме не кљуцне и прогута. Марија ја ћу стално да будем крај тебе, па ако ноћас то сањам да ме одбраниш.

МАРИЈА: Не бој се Марка! Све ће бити у реду!

АНА МАТОРКА: Радује ме што ћеш ме чувати од свега што се плашим. Овде сам. Видим много новог чега нема у мојој Ковачици, а нешто ћу овде и да научим. Али

слушајте, ја сам дуго гледала у јапанске трешње, а стално сам мислила на наше ковачичке вишње. На наше вишње. Оне црвене, крупне и слатке. Руке и прсте оцрвеним, али ми је лепо. Попнем се на ону у нашој башти која је највиша. Гледам у даљину. Видим плави се планина и на њој торањ на Авали. Једном смо са учитељицом били на врху Авале и на тај торањ. Дивота та плава Авала.

МИРКО МАЛЕЦКИ: Како плава алава. Шта је појела, кога је појела?

(Чује се гласан смех.)

ЦИЛЕ НЕВЕРКО: Плава Авала, не плава алава. Ти мора да си гладан као и Марци. Па уживали сте у оном великом парку.

МИРКО МАЛЕЦКИ: Јесмо, али смо морали сваку мрвицу и сваки папирић да сакупљамо и по наредби Маријиној, да све стављамо у своје џепове и тек овде у Галерији да све спуштамо у ове чудне лонце. Сви то у Јапану раде, каже Марија. И зато је град тако чист као полизани плех у коме се у фуруни пекао кромпир који је после дат деци да га остружу и покупе ону слану маст.

МАКАН: (*протеже ноге*) Добро је да смо се вратили. Ноге су ме заболеле од ове шетње. Имао сам шта и да видим. Варош не видиш јој краја. А фијакера нигде, а ни коња. И гле чуда! На једном месту има некаква кола за превоз. А ко вуче? Човек! Човек упрегнут између две шипке као руде на нашим чезама. Они што седе у тој чези, са натученим шеширом заваљени седе и заповедају без вике. Они што су упрегнути – трче, стално трче. Питам се, питам, па како издрже, велика је ово варош. Дугачке су и улице. Ни мој коњ не би толико дуго могао да каса. Марија каже да се те чезе зуву рикше. Боже, Христе господине! Како људи на овом свету живе и шта све морају да раде. Чудо од живота и Бога нашега!

МИШО ЉУБОПИТЉИВИ: Има чуда. Видео сам људе у оним њиховим црквама. Они ћуте страшно намргођени, са неким сабљама на леђима и великом пунђом на глави. Сви црни и мрки као мрак. Било ме је страх да их гледам. Марија је рекла да су то велики борци - самураји који су се борили за своје царе, верно их чували и за њих гинули. Је ли смо ми код нас имали неког цара или краља? Сад ми то пало да вас питам!

СТАНИСЛАВ: Имали. Имали. А ко се за њих бо-
рио, тога би убили. Убијали су и краљеве.
То се учи у школи.

МИШО ЉУБОПИТЉИВИ: Како убили? Па зар
краљ није главни у држави?

СТАНИСЛАВ: То је дуга прича. Кад будеш старији,
учићеш о томе!

МИШО: Доста ми је тога „кад будеш старији“,
све ћеш учити и разумети. У свим при-
чама које знам људи се боре за краља и
постану славни у народу ако победе. Чак
добију краљеву ћерку лепу принцезу за
жену.

СТАНИСЛАВ: Кад нас је то било другачије. Једни
су се борили за краља, а други...

МИШО: За кога кажи ми већ једном!

ЛИМАР: Маните се тих прича. Деда је говорио за
неког Тита. Али сад то није важно (*вади
папир из џепа на коме је цртеж оног ро-
бота из продавнице.*) Ово ти је, бајко мој,
чудо. Човек од плеха, са разним шаркама
на рукама и ногама, али корача! Прича.
Гледа! Корача! Маше. Разуме! Говори. Ја
сам вам га, друштво, пресликао. Висок
је око 70 цм. Кад га покажем оцу и деди
у Ковачици, има да га одмах скројимо
од најфинијег лима. Шта он има у себи,
не знам, али има у Ковачици ко то зна!

Има неки професор Миркец, дошао из Аустралије и белог света, где је усавршавао врло дуго неке велике школе и сад говоре да се у технику врло разуме! Ја више немам мира, стално о роботу мислим и једва чекам да се вратимо у моју Ковачицу.

ИЦО: Ти о роботу, а ја сањам бицикле. Овде су бицикли најбољи на свету. Многи типови мушки, женски, дечји, за мале клинце, контраши, са кочницама на оба точка, са брзинама, чак преко 36 брзина на једном или са два мењача са пуним точковима, прави тркаћи. Ах кад бих имао један такав, па да се појавим на стази Спортског центра!?

ЗУСКА СВЕЗНАЛИЦА: Па да ти га украду док ти играш кошарку, као оном Маринку, ни кад га није нашао!

МИЛИЦА: Ја стално мислим на ону жену са танким уснама и злим очима, која је већ два пута стајала дуго поред слике где смо моја бака и ја прели вуну на ону нашу велику ножну преслицу. Та је жена прстом опипавала наш точкопред, и ону вуну на штапу из које се упредају плетива. Шта је њу тако терало да тако исцрпно разгледа нашу већ мало расклиматану коловрат преслицу? Мени се та тета није допадала.

МАРИЈА: Мислим да треба сви да се умиримо и идемо на спавање. Већ је скоро јутро.

(СТРАШИЛО, РОБИ и ВАТРОГАСАЦ ИВО су следеће ноћи сами у холу за изложбе.)

СТРАШИЛО БОКИ: Знаш Роби, друже мој, мени није све ово јасно. О себи знам да имам панталоне, широку кошуљу, прслук и шешир. Истина, сва је та роба давно изношена, али ми добро стоји. Је ли тако, друже мој? Шта ми не недостаје? Ништа! А сви до данас који су гледали изложбу, сви су дуго стајали испред мене и дуго ме загледају. Само што ми не скину панталоне. Неки мисле да сам мушко, неки да сам женско. То нема везе. Ја сам да људима чувам усев од птица, а и од погане деце крадљиваца. Једном у винограду кад је грозђе сазревало, било је смрачено, дођу лопови, њих тројица. Понели и корпу. И таман кад су почели да беру грозђе, да краду, нека се сова огласи звиждуком. Они се подигоше изнад лозе и кад ме угледаше, један дрекне и потрча а за њим и остали. Замисли, оставили корпу јер су мислили да сам ја власник винограда и тутањ.

РОБИ: Ако је било тако, браво!

БОКИ: Било је тако и никако другачије. Сад имам времена па да ти причам даље. Знаш, ја мислим да овде људи и не знају шта сам ја. Овде нема поља, па нема шта да се чува. Куће им чувају видиш Роби, оне велике очи које се зову камере. Оне виде све и дању и ноћу. Шта ће им онда Страшило, кад они све виде као на филму. Хеј мој друже. Знам ја још доста тога. Нпр. Још нико није објаснио шта је птици теже, да полети или да слети. Или може ли мачак да живи без бркова. Шта велиш на то мој Роби?

РОБИ: Не знам за то. Никад ја о томе не мислим. Ја волим да се играм са свима. И то све игре за децу које знам. Али, морам нешто да ти кажем, али ме немој одати осталим друговима. Је ли да нећеш!?

БОКИ: Нећу! Знаш да скоро увек у друштву ћутим.

РОБИ: Е, онда чуј. Ја се страшно бојим птичурина рода, кобаца, буљина и курфућица. Та курфућица живи на црквеним торњевима. Ако деца не слушају родитеље, укаке се у гаће и слично, онда оне угреју негде свој велики кљун. И кљуцају дете по гузи, врелим кљуном а то јако боли. Јој! Ја то често сањам како ме јури та птица. Обично ме не стигне, али се ја од страха упишким.

БОКИ: Е, то нисам знао. То је, значи, твоја мука Роби, друже, не бој се више. Ја мислим да курфућице више не постоје. То те је плашила Бака или неко од твојих рођених кад ниси био добро дете. Рецимо, кад ниси хтео да се умијеш, окупаш, или си ишао по блату и барама кад су ти то бранили. Је ли тако? Признај.

РОБИ: Тако је, али се ја и даље бојим. Ето и сад ме стигло да пишким, па морам брзо у клозет.

(Бокију прилази Иво Ватрогасац.)

ИВО: Овде ватрогасна служба ради као сат. Све је овде по пропису и на месту. Чим настане потреба, притиснеш дугме и хидранти се само отварају, струја све искључује, браве се отварају. Свака част Јапанцима. Кад би то било и код нас, било би нам много лакше кад су пожари. А знаш Боки ко овде дежура? Ено, погледај оно велико око. Оно непрекидно гледа и обавештава централну ватрогасну службу у граду и све уређаје деблокира. Имам шта да причам мојој екипи у Ковачици, нашем командиреу Шифељу.

(Прекида их у разговору плач. Роби излази из клозета сав мокар.)

Истовремено БОКИ и ИВО: Шта ти се догодило?
Ко те је тако окупао?

БОКИ: Ево ти моје суве кошуље. Брзо се обриши. Говори! Немој да плачеш !

РОБИ: *(скида Бокију кошуљу и брише се и кроз плач говори)* У клозету је лепо, све сија и мирише, али на клозетској шољи има много дугмића. Испод којих нешто пише, али ја то не разумем. Ја притиснем једно, па друго, треће. Ништа. Мало сагнем главу да видим шта се дешава а онда наједном пљусне вода као из великог бурета и све на мене, по лицу и грудима. Јој што сам се уплашио. Мислио сам да је пао плафон на мене! Сав сам мокар. И у ципелама има воде!

ИВО: Добро де, бар си се окупао. Осушићеш се. Врати Страшилу кошуљу. И да знаш, нећемо ником причати твоју незгоду, јер би те исмејавали, а ја то не волим.

РОБИ: Хвала ти Иво и теби Страшко. *(Цеди воду из ципела.)*

БОКИ: На улици је наша дружина. Скакућу и видим да су весели. Спреми се Роби брзо. Сад ће да уђу у галерију.

(Деца улазе и одмах празне џепове у канте за отпатке)

МАРИЈА: Сада лепо сваки на своје место и покушајте да брзо заспите! Сањајте Ваше драге родитеље и нашу Ковачицу. Можда ћемо је сутра већ видети.

КАТКА: Јао, ја једва чекам своју кућу.

(И остали скоро у глас то исто говоре. Али светла се сасвим пригушују и полако настаје тајац.)

П О В Р А Т А К

МАТЕЈ ПЕКАР: Људи, па опет смо стешњени као сардине. Марија, је ли смо опет у великим коферима као и кад смо долазили!?

МИЛИЦА: Опет је јако мрачно и шта то стално хучи. Већ ме боле уши.!?

ИЦО: Марија! Кажи да поново летимо!

РОБИ: Је ли поново преко оних сланих мора?

МАРИЈА: Враћамо се. Летимо преко мора. Али вас молим да ћутите и дремуцкате. Дуг је пут до наше Ковачице.

ЗУСКА: Како да дремам кад стојим и то још у великој стисци.

МАТЕЈ ПЕКАР: Богами и није тако велика стиска, као да нас је мање. Да није тако црн мрак видели би ко недостаје. Добро. Хајде нека се јави ко није ту!

АНА МАТОРКА: Немој ти са нама да се шалиш. Како може неко да се јави ако није присутан!

ШЕВО ВАТРОГАСАЦ: Није нам тесно, јер је наша Мама нека своја сликарска умећа продала на изложби у Токију. Јел' тако Марија?

МАРИЈА: Тако је, али вас још једном молим да се одмарате. Дуг је пут до Бомбаја. Па тамо чекање. Па узлет, па Београд и тек онда колима аутом до Ковачице!

МИЛИЦА: Јао опет неке бомбе. Стално спомињете бомбе, Американце.

ЈАНКО МЛАЋИ: Марија о каквим се опет бомбама овде прича пред спавање?

МАРИЈА: (*Сада нервозно*) Нису бомбе. Бомбај је велики град у земљи Индији. Име града је Бомбај. Ту је велики аеродром где наш авион узима нови бензин. Је ли сад јасно?

(Настаје тишина, само се чује брујање авиона)

АНА МАТОРКА: (*У себи полушашатом*) Ко од наших другова сад није са нама. Чекај, видела сам како скидају слике са паноа где је био Страшко, Лимар, Макан Кочијаш, Цуљу Сладолеџија, Ондро Мешкар. Да ли су још неку слику скинули, не знам. Ха! Па зато нам више није тако тесно. Жао ми је јер више никада нећемо видети наше другове. Ко зна где су? Ко зна ко је слику купио. Неки турист из неке још даље земље? Па и они су сад сигурно тужни. Не могу да замислим. Отишли су, а да се нисмо ни опростили! И никад никад их нећемо више видети. О Боже мој,

помози и њима и нама! Баш сам веома тужна!

У Ковачици. Атеље Маме Зузане Халупове.
Кроз отворен прозор осећа се мирис пролећа.

(Допире тиха музика „Конопе, конопе, зелене конопе“)

МАРИЈА: Децо, устајте! Стигли смо кући, у нашу милу и драгу Ковачицу у атеље наше Маме. Зар не осећате овај наш мирис земље и мирис ковачичког пролећа!?

КАТКА КОЈА СЕ БОЈИ ЖАБА: О хвала Ти Боже, наш Исусе Христе! Хеј мама и Татинко. Ја сам се вратила где сте. Зар сте већ отишли на њиве ? Где је мој мачор Јанкић?

МАТЕЈ ПЕКАР: Хеј оцо мој слатки! Јеси ли већ испекао кифле и бурек за нас путнике из Токија? Велики је то град, али оваквог мириса хлеба и пецива нема нигде. Тек сад волим нашу пекару више од свега!

МАРЦИ ЖДЕРА: Не причај много о Токију, већ нека нам твој отац донесе пун цегер пецива, да се коначно наједем нашег пецива.

ИЦО БИЦИКЛИСТ: Нисам ни гладан ни жедан. Али бицикле из Токија нећу никад да заборавим. Али, добар је и овај мој. Видите, већ ме зове и намешта се сам да га узјашем.

ТОМАШ РАДОЗНАЛИ: Здраво свима у кући! Стигао сам и добро сам али јурим до кавеза са мојим зечићима. Морам да их помилујем. Волим кад се усправе и мрдају својим усницама. Као да ми нешто причају. Морам да им нађем нову пролећну траву да једу као салату.

ЦИЛЕ НЕВЕРКО: Па друштво, јер је могуће да смо поново код двојих кућа? Испред моје куће нема никог, али кад отворим улазна врата, цело двориште рашири руке. Видим чак и утрине и на њима стада како пасу. То је Ковачица мој родни крај!

МИРКО МАЛЕЦКИ: Ја сам се сваким у кући изљубио. Највише са сестрицом којој нисам ништа купио. Али она је још мала и не зна за тај обичај да са пута увек донесеш поклон.

ЗУСКА СВЕЗНАЛИЦА: Станите. Погледајте ко нам долази. То је наша Мама Зузана. Видела сам је кад је прошла поред прозора од атељеа. Ура! Живела Мама!

(У Атеље је ушла Мама Зузана. Прилазила је свакој својој слици и сваком детету се посебно обраћала.)

Рођени моји. Јел сте се намучили. Нисам то хтела. *(На очи су јој се појавиле крупне сузе.)* У блиставим плавим очима јавила се неизмерна топлина и љубав према свима на њеним платнима.

Децо моја, драги и најрођенији моји. Без вас би ми живот био велика пустиња. Све вас грлим и љубим. Ви сте мој живот! И нада! Све вас грле моје руке ма где да сте, или у кући или у свету!

Крај

ДОБРОТА ДЕЛАЊА – ВРАТНИЦЕ У ВЕЧНОСТ

*„Племенити човек привлачи племените
људе и зна како да их задржи.”*

Кант

Једна од многобројних врлина које су красиле Зузану Халупову (1925-2001) познату ликовну самоуку уметницу, била је безгранична племенитост која је зрачила из њених очију и увек благо изговорених речи. Безбројним добротинствима учинила је да је деценијама утискана у срца невољника с неописивом љубављу према деци била је и остала знана као Мама Зузана. Посредством УНИЦЕФ-а штампано јој је преко пет милиона разгледница – репродукција њених слика, снимани су многобројни документарни филмови о њеном животу и раду...

Ове године обележава се деведесетогодишњица њеног рођења, те је ковачички књижевник Ђурица Ђура Крстин у знак њене љубави према деци написао за њих радио драму насловљену ПУТ У ТОКИО. Путувала је Зузана по целом свету и била је гост многобројних државника, многобројних галетија. Била је гост Роналда Регана, председника

Америке, који јој је дао хеликоптер и пилота за обилазак Нијагариних водопада и осталих знаменитости које је жељно упијала и детаље преносила на своја платна. У Токију је била гост јапанског цара, Акихита који јој дао на располагање свог возача.

Ђурица је дошао на веома необичну и интересантну идеју да подари најмлађима једно допадљиво и њима блиско штиво. Оживео је ликове деце којих је увек на Зузаниним платнима било у изобиљу и вештом нарацијом приповедао згоде и незгоде на путу Ковачица – Токио, као и у самој јапанској престоници. Дакле, деца као главни мотив, занимљивог уметничког израза, Ђурици су пружила неисцрпни извор за тему поменуте драме.

Попут Моме Капора са ТВ драмом КИША НА ПУТУ ЗА АНКРАН, Ђурица обликује прозни свет деце користећи се обилато хумором и иронијом. Приповедачком позицијом постиже да сама имена главних актера драме најбоље говоре о њиховим карактерним особинама: Марка Страшљивица, Ана Маторка, Зуска Свезналица, Мишо Љубопитљиви, Циле Неверко, Марци Ждера и многи други кроз њихове несташлуке одају своје наивне и невинне науме.

Сви се они налазе Зузаниним платнима, који су обасипани радозналим и озбиљним погледима посетилаца галерије а ноћу када се погасе светла, они се избављају из „окова рама”, искачу и крећу у авантуре и несташлуке по великом, и по много чему чудесном граду Токију. Тај град није ни налик на наше

градове. Све је у њему невероватно, почев од архитектонских здања, до улица по којима се ужурбано крећу људи озбиљних погледа сваки за својом обавезом, све чисто без иједног папирића... Чак и несташлуци деце попримају безброј видова позитивног понашања, без оне раскалашне вике, међусобног гуркања, као да их сам амбијент града уразумљује и чини посве другачијим у понашању. Као да су у тренутку сазрели, као да се обогаћују врлинама, прожима их култура окружења, уозбиљује...

Дакле, Ђурица Ђура Крстин са овим штивом ПУТ У ТОКИО постигао је забавну функцију књижевности при чему се истиче уочљива комуникативност овог текста као и истакнуте врлине неопходне у стасавању деце.

Ана Дудаш

Đurica Đura Krstin

CESTA DO TOKIA

Rádio dráma pre deti

Đurica Đura Krstin
CESTA DO TOKIA
Radio dráma pre deti

Izdavač:
Biblioteka "Srboljub Mitić"
Malo Crniće

Za izdavača:
Zorka Stojanović

Prevod:
E. Karkušová – P. Kuhárik

Likovno rešenje korica:
Marina Bireš

Štampa:
Stojadinović
Petrovac na Mlavi

Tiraž: 500

ISBN: 978-86-87003-43-9

*Pamiatka k príležitosti zaznamenávania 90 rokov od
narodenia Zuzany Chalupovej, insitnej maliarky z Kovačice*

Anjeliom
aby sa čonajskôr stali dospelými:
Đorđu, Angelini, Sanji, Ekaterini,
Milici i Marku

OSOBY:

TOMÁŠ (Veľmi zvedavý chlapec)

MARKA BOJAŽLIVÁ (Bojí sa tmu)

ZUZKA MUDRÁČKA

JANO MLADŠÍ (Burič)

KATARÍNA TUČNÁ (Tučné a veselé dievča)

MIŠO ZVEDAVÝ

STANISLAV ŽIAK (Svedomitý a usilovný žiak gymnázia)

MÁRIA (Dospelé dievča ktoré "BEDINUJE" (upratuje) v Belehrade)

ĎURO LIMÁR (Syn známeho dedinského majstra limára, ktorý je veľmi sebavedomý chlapec)

MIRKO MALIČKY (chlapček ktorého zaujíma všetko)

ANA STARKÁ (Chce aby všetko bolo ako v Kovačici)
KATKA (Bojí sa žaby a všetkého čo žije vo vode)
ONDRO MEŠKÁR (Syn dedinského meškára, chce svoje mešky a veľmi si ich chráni)
MATEJ PEKÁR (Pekárov syn. Vždy má zo sebov rožok a zápalky)
ŠEVO HASIČ (Člen mladých hasičov)
MILICA (Nežné dievča)
MARCÍ PAŽRAVÝ (Vždy hladný a pažravý chlapec)
MAKAN VOZÁR(Kočijaš) (Preváža po dedine svojím kočom)
CUĽO (Dedinský zmrzlinár,predáva zmrzlinu po dedine)
ICO (Ktorý najviac na svete chce bicykle)
ROBI (Najmladší člen skupiny, ktorý vždy chce a musí niečo potrebovať)
BOKI STRAŠIDLO

- MIŠO: Mama, mama, prečo sa tu nič nevidí?!
- MARKA: Ja sa bojím veľkej tmy. Prečo nás tu zatvorili?
- ZUSKA: Nezatvorili nás! Počula som včera, že s našou Veľkou Mamou pôjdeme na výstavu. A to ďaleko, veľmi ďaleko!
- JANO MLADŠÍ: Akú výstavu?! Otvorte! (*začne plakať*)
Nieko mi stupil na nohu. Bolííí. Pomôžte!!!
- KATARÍNA TUČNÁ: Na nohu?! Ja nie. Aj ja ledva dýcham. Ani nos si nemôžem utrieť!!
- STANISLAV: Čakajte! Aká výstava?!! Ja nemôžem chýbať v škole, dostanem neospravedlnenú! Čo mi na to povie triedny z prvého B z Gymnázia? A čo mi na to tek povedia kamaráti ktorým som nepovedal že sa nebudeme vidieť. Nie, to nemôže byť!!!
- MÁRIA: Všetci aby ste vedeli, že sme položení do jednej veľkej škatule, alebo kufru a že s ňou prídeme veľké more lietadlom.
- MIŠO: Lietadlom! Tým čo letí vysoko ponad Kovačicu! Jauuu! Nemám miesta. A to lietadlo, môže sa lietadlo zrútiť a rozbiť. Ja by som chcel vidieť seba ako letím v lieta-

dle, vysoko. A nech docestujeme rýchlo, aby sme sa čonajskôr dostali von z tohto tesného miesta!

TOMÁŠ: Lietadlo! More! Lietadlá vídam na nebe. Počul som, že lietadlá baš nie sú dobré. Niekedy sa zrútiť na zem, a niekedy aj hádžu bomby aby zabíjali ľudí. A more! More som ešte nevidel! Čo je to more?

(niekoľko hlasov zrazu) More je voda, veľká voda.

MÁRIA: Aj veľmi slaná voda, slaná voda! Slanáááá!

TOMÁŠ: Voda! Voda! Ja nechcem ísť do vody a ani do korýtka! Nechcem.

ĎURO LIMÁR: (Smelo?) Stoj! Počúvaj! Kto spomína korýtka. Môj starý otec je limár, môj otec je limár a aj ja budem limár. Robíme korýtka. Veľké a malé. Nové. Dve tabule plechu, ktorý sa bliští ako zrkadlo, spojíme aj je tu korýtka. Robíme aj lode. Viac tabulí plechu a stroj na lisovanie a koniec. Jazdí po Tamiši a Dunaji a po mori. Ahoj!

MIRKO MALIČKY: Čakajte! Mne to nie je jasné. To more, či je to dajaký močiar? Je hlboké alebo je len po členky!?

MÁRIA: *(a ešte dva tri hlasi)* Ha, ha, ha. Močiar?! Nie je to jeden močiar, je to sto močiarov. Tisíce! Ma nie, vidíš len vodu a nebo.

TOMÁŠ: Jaj mamička moja!!!

STANISLAV: Voda! Zelenomodrá a slaná, veľmi slaná!

CILE NEVERKO: Ako slaná voda? Kto má toľko soli aby hodil do tej vody, do toho Mora. To sa mne podobá na veľké klamstvo.

KATKA: Ja nemám rada vodu. Vo vode jesto všeličo. Veľké žaby a hady. Videla som ich v televízii. Môžu nás zjesť. Ham, ham. A už si preč. (*uf, uf striasa sa, ale ledva preto že je aj jej veľmi tesno*).

ANA STARKÁ: U nás nieto more. A načo nám je keď je slané. U nás sú pestré polia. Iba polia a nebo. Žitko. Kukurica. Repa. Slnečnica. U nás jesto pestrofarebné motýle a keď slnko zasvieti, oni sa hrajú okolo mňa a akože mi rozprávajú nejakú veselú rozprávku. Raz mi jeden zletel na ruku a ... neodurila som ho, hoci mi nechcel povedať ako sa menuje, a dvakrát som sa mu spýtala.

MIŠO: Pa ty si si od neho pýtala osobný preukaz, preto sa on zľakol. Mal on na to pas?

(bolo počuť krátky smiech)

ANA STARKÁ: Ty nie si dobrý človek, ak nechceš motýle a našu prírodu.! Rok má štyri ročné obdobia. Ja mám rada každé obdobie. Jar! Leto! Jeseň! Zimu!

- MIŠO: Dobre je že nieto päť ročných období!
- ANA: Ty si nikdy nebol dobrý!
- ONDRO MEŠKÁR: Čakajte! Au! Ja som zabudol. Čo bude s mojou harmonikou, ak náhodou spadneme do toho mora. Harmonika má mnoho papiera a ak sa namočí mech, tak je po harmonike. Počkajte, musím si ju chrániť po cenu života! Urobte mi miesto. Posuňte sa, aby ste ju nepritisli. Veľký je tu stisk. Horšie ako na veľkej svadbe keď tancujem kolo. Nech niekto zapne svetlo! Musím ju zachrániť!
- MATEJ PEKÁR: Počkajte ja tu mám schovanú zá-palku. Ako môj otec. On má zápalky v každom vačku a v pekárskej šatke. Pre oheň alebo lampu. Uf, nemôžem vytiahnuť ruky z vačkov. Veľmi som stlačený. Nemám miesta, uf, ako keby som bol medzi dvoma veličaznami mecia mi plných múki!
- ŠTEVO HASIČ: Pozor! Pozor! Nepochúbaj. Nieto pále-nia! Oheň je veľká nebezpečnosť. Vydržíme, lebo všetko musí byť podľa požiar níckych pravidiel. To jasne rozkazuje prvý nosič požiar níckeho čreva bez trysky.
- MILICA: Ja už nejako vydržím tento stisk, ale ledva čakám vidieť to veľké mesto Tokio. Čoho tam všetko vidieť: Vtáčiky, psíkov, mačky, bábiky, veľké hojdačky.

- MARCI PAŽRAVÝ: Jesto tam burek s mäsom, so syrom? Jesto tam koláče a zmrzlina? Áno zmrzlina! Baš by som teraz zjedol zmrzlinu. Či aj tam dávajú ako u nás, jednu gulku zmrzliny pre jedno slepačie vajce?
- MILICA: Vieš, Marci pažravý! Ak si zobral vajcia, teraz sa pravdepodobne rozbili v tomto stisku. Možno máš znovu tie vajcia urobené z dreva ako keď si oklamal nášho Cuľa, zmrzlinára, ktorý ťa potom dobre udrel po chrbte.
- ROBI: Dost' o zmrzline. Ja by som chcel vedieť či sa deti hrajú apač, medzi štyrmi ohňami, o pinok?
- ONDRO MEŠKÁR: A čo spievajú aj ako? Aké majú meške. Ja sa rýchle naučím ich spev. Neviem ich jazyk, ale neviem ani ruský ani anglický, ale spievam ich piesne. Viem aj hrať aj spievať po rómsky a maďarsky...
- MAKAN VOZÁR: Ja rozmýšľam nad tým ako sa tam ľudia vozia. Aké majú koče aj kone? Kto by to vedel? Budeme vidieť! Či sa v zime vozia na veľkých saniach? Či majú takéto bič s červenou kyckou. Ja mám najkrajší bič s tromi kyckami vo farbách našej vlajky.
- ICO: Ja mam rád bicykle. Zo všetkého mam najviac rád bicykle. Tie bicykle, ktoré majú viac ako dvadsaťštyri meniče zbožňujem. Keď jazdiš na bicykli, a okolo uší počuješ

ako ti vzduch spieva a volá ťa, aby si jazdil ešte rýchlejšie a aby si pustil volant. Radosť.

CULO MLADŠÍ: Budeme tam jesť zmrzlinu? A kto tam zmrzlinu robí? Môj kočík je veľmi dobre zbalený a tu je s nami. Viem istotne. Ja aj tam budem ponáhľať ulicou a kričať: Zmrzliiiiiiiiiina. Zmrzliiiiiiiiiina!

JANO MLADŠÍ: (*Je proti všetkých týchto žiadostí a rozprávok*) Burek, zmrzlina, sane malé, veľké, bicykle, harmonika! A kde ja budem spať a kde sa vystriem? Stisli ma tu ako mačiatko pod koleso. A kto sa mne spýtal či ja chcem ísť na koniec sveta, ponad oceány? Nikto! Zbalili ma pomedzi dva obrazy ako keby som bol papierová obálka. Keby Naša Mama vedela ako zaobchádzajú s nami, ona by nás lepšie umiestnila počas cestovania. Nieкто jej iste slúbil, že všetko bude v poriadku. A vidíš, my sme tu ako sardinky v plechovke.

MÁRIA: A ja som presvedčená, že Našu Mamu sklamali, že budeme pohodlne cestovať.

CILE NEVERKO: A či ich Mama potrestá keď jej porozprávame ako sme sa mučili cestujúc?

MARKA: Aby ich trestala! Áno! Áno! Lebo ja som zomrela od tejto tmy. Musí ich potrestať!

STANISLAV: Nevieľm za nich, ale viem že ma triedny učiteľ potresta skrze neospravedlnených

hodín a našich školských pravidiel. Mojí rodičia ma zároveň potrestajú a nedovolia mi, aby som išiel v lete na kempovanie.

MIRKO MALIČKY: Ja viac nič nerozumiem. Toto naše cestovanie je aj radosť ale aj strach. Nie je nám ľahko. Mne je teplo, že sa uvarím ako zemiak.

CILE NEVERKO: A vie niekto z vás koľko dlho bude trvať tá výstava v Tokiu. Ja nemôžem dlho bez môjho otca, Ondreja. On ma vždy vodí chytať ryby. Na kanále je pravá radosť. Kanál je neďaleko nášho domu. Keď chytím veľkú rybu, otec ma chváli všetkým domácim a susedom.

ĎURO LIMÁR: Zastaň. Čakaj! Ticho! Zdá sa mi že sa trasieme. Ako keby sme padali. Už to viem. V hlave sa mi zakrútilo ako keď sme skákali z vysokej slamy, ako veršeckí parašutisti.

MÁRIA: Neľakaj nás, jesto tu aj malé deti. Bolo by lepšie nech merkujeme na havranku a pam-púchy, aby sa nám nestratili. Nedaj Bože aby sa nám roztrúsili po spodku v tejto tme.

MARCI PAŽRAVÝ: Jesto jedla!? Kde je tá vandľa? A prečo ste ju odo mňa schovali? Hanba. Ja som veľmi hladný. Starý otec mi vždy hovorí, aby som sa vždy a všade dobre najedól, aby som sa nehanbil. Pri jedle nieto hanby. Lebo dieťa nikdy nesmie byť hladné a smädné.

ICO: *(zastrašný)* Limár má pravdu. Zdá sa mi že padáme. Ako keď bicyklujem veľkou rýchlosťou z kopca. Áno!

(počúva) Spúšťame sa!

MILICA: Necítim sa dobre. Špatne sa cítim *(začína plakať)* Budem sa dáviť. *(kašle)*

ROBI: Mne sa prišlo. Nechem, aby ste ma potom volali zaššan.

(Všetci naraz): Joj padáme. *(Je počujl sa piskotanie kolies ako pri brzdení)*

MÁRIA: Držte sa junáci ešte trochu. Teraz nás na vysokozdvížnom vozíku odnesú do kamióna a prevezú do budovy kde bude výstava!

STUARDESA: Drahí cestujúci. Teraz ste na letisku NARITA v meste TOKIO štátu Japonsko. Víťame vás.

Koniec prvej časti

Druhá Časť

TOKIO

NA OTVARANÍ VÝSTAVY OBRAZOV
ZUZANY CHALUPOVEJ, INSITNEJ MALIARKY
Z KOVAČICE

MÁRIA: (*v sebe*) Bola som s Našou Maminkou na viacerých výstavach, ale takúto peknú galériu a plagáty som ešte nevidela. A Naša Mama Zuzana !!! Obliekla si slávnostnú tmavomodrú sukňu s ružami červenej a bielej farby, veľmi našírenu, pod ktorou má untrok. Zelenkavú blúzku s maličkými ružičkami červenej a modrej farby, čierny hodvábný ručník s halúzkami zelenej a kvietkami fialovej farby, pod ktorým svietia dve modré oči plné radosti.

STANISLAV: Aká tichosť! Ako keby sme boli na hodine matematiky keď profesorka známkuje. Rozprávajú po anglicky a vždy ukazujú na nás. Naša Mama rozpráva naším jazykom o Kovačici, o ľuďoch ktorí ... vždy pracujú na poliach, ale aj sa vedľa veseliť keď sú naše sviatky, aj hrať sa s deťmi a najviac o deťoch, bez ktorých by jej Kovačica nebola pravá Kovačica. Ten čo prekladá, je vidno že má problémy keď prekladá Mamine tvrdenia, že deti môžeš všade nájsť: poza pec, pod posteľou alebo v sude keď sa hrajú o schovavačky, v žitku, na stromoch keď

oberajú višne, v močiari, na svadbe, pri ohni keď sa opalujú zabité svine, na pohrebe keď vyprevádzajú zosnulého, na svadbách pri harmonike, pri hasičoch, keď hasia oheň, v škole, v kostole, a takmer vždy tam kde sú aj dospelí ľudia ktorí žijú svojím dedinským životom.

JANO MLADŠI (prečo tento prišiel tak blízko ku mne. Ešte nemám fúzy, a ani nie som chorý! Ostre hľadá moje farbisté ponožky a topánky. Ja v ruke držím palicu ktorou vodím pášť husy. Mohol by som ho zľaknuť, ale nechcem, nech hľadá!)

MIRKO MALIČKY: Ja čakám, aby mi Cuľo nabral zmrzlinu. V jednej ruke nosím slepačie vajce. To sú moje dináre. Jedno vajce, jedna guľka zmrzliny. Či to nie je všetkým jasné?

ŠEVO HASIČ: Všetci pozerajú na moju kombinézu a šlem. Stojím mierne, ale som schovaný rýchlo reagovať. Keď je počuť sirénu, družina a ja ideme hasiť požiar. Nech sa vie, že DHS Kovačice je medzi šampiónmi Srbska!

ANA STARKÁ: Skoro že ma oči zaboľeli od toľkých bleskov foťakov. Stanislave, opytujem sa ťa načo sa im toľko našich fotografií? Komu ich budú ukazovať? Či z nich niečo robia?

CILE NEVERKO: Opytujem sa opytujem? Načo sa im naše fotografie v tom Tokiu. Či sme my toľko dôležití v živote niekoho? Aj dedo aj

otec vždy sa sťažujú, že sedliaci ťažko žijú v Juhoslávii. Keď si pýtaš trošku dinárov, nikdy nemajú. Všetko toto mi nie je jasné!

ANA STARKÁ: Ja sa teším keď hľadím Japoncov a iných turistov ako hľadia naše banátske farebné polia, plné kukurice a slnečnice a všetkých rastlín, ktoré sa Sejú v Kovačickom chotári. Len ich pozri: Vyvaľujú oči a ako keby závideli. Tí z okuliarami, strhavajú si okuliare, davajú si iné a keď vidia ako my deti skáčeme a sa smežeme aj oni sa nasmejú, ale nejako vážne. Práve to nerozumiem. Raz sa opýtam Našu Mamu, aby mi to vysvetlila.

MAKAN VOZÁR: Hľadia na mňa akoby som bol z mesiacu. Chytajú tie kycky v koňskej hrive, predovšetkým kobyle Lise a taktiež aj ten môj bič. O Pane Ježiši! U nás je to niečo každodenné, a pozri sa u nich. Nie je že mi nie je milo, ale či je moje trápenie niekomu toľko zaujímavé?

MARCI PAŽRAVÝ: Prečo tento tučný človek toľko hľadá na mňa. Jem veľký kus chleba s masťou a mletou paprikou. Či to iné deti nejedávajú? Pravda je, že u nás deti z celej ulice každého dňa z chuti jedia mastený chlieb. Lem ak ho jesto v dome!

MILICA: Všetci hľadia moju mašlu vo vlasoch a môj rajf čo ho držím v ruke. Baš mi je milo! Radujem sa.

Blížil sa koniec pracovného času galérie a zamestnaní pekne vypravádzali posledných návštevníkov.

(Hlavné dvere galérie sa zavreli a svetlo v galérii sa zatmelo)

MÁRIA: Čas je pre spanie. Zajtra máme byť oddychnutí a pekne privítať nových návštevníkov ktorí si prídu pozrieť obrazy.

(Na konci galérie bolo počuť tichý smiech)

MÁRIA: Kto sa to tam smeje? Čo som to také smiešne povedala?

TOMÁŠ: Robi a ja sa smejeme!

MÁRIA: *(nervózne)* Čomu?

TOMÁŠ: Preto že si jedna staršia žena zabudla svoje veľké okuliare pod naším obrazom. Robi si ich chcel položiť na svoj nos ale mu ihneď spadli. Dobre že sa nerozbili!

MÁRIA: Budte dobrí. Ako by to bolo keby niekto díral vaše hračky!?! Teraz je dosť. Chodte spať!

(Po niekoľkých nociach ako sa výstavu otvorila, Mária, Stanislav a Ďuro Limár, predložili zorganizovať vychádzku do mesta v noci, aby sa prechádzali a spoznali s mestom pre všetkých, ktorí to chcú a ktorí sa neboja, že

sa stratia. Tak sa formovali skupiny okolo Márie a Stanislava.)

STANISLAV: Tak, ako sme sa dohodli. Aby ste sa nestratili v meste, vždy musíte dávať pozor jedni na druhých, a ak sa niekto stratí, musíme ho spolu hľadať.

(Nasledovných niekoľko noci deti potajomky vychádzali z výstavy do mesta. Keď sa vrátili do galérie veselo komentarovali.)

MIŠKA: Prečo tu skoro všetci ľudia majú okuliare!?

ICO: Preto že dobre nevidia! Ako aj môj dedo. Bez okuliarov ťažko nájde aj paličku, ktorá mu slúži ako pomoc pri pohybovaní. A keď pozerá televíziu, má aj iné okuliare.

MIŠKA: Keď sú na ulici, nepozerajú televíziu a zasa majú okuliare!?

MÁRIA: E to je už iná rozprávka. Ak ti ju aj porozprávam, nebudeš jej rozumieť.

ĎURO LIMÁR: Počkaj! Ja si myslím, že ľudia tu stratili zrak od amerických bômb. Nejakej atomovej bomby. Viem to, lebo sa otec rozprával s jedným študentom, ktorý vie všetkú históriu a ešte mnoho toho.

MIŠKA: Amerika! Čo je to Amerika? Ona hádže bomby od ktorých ľudia tratia zrak. Ja ne-

chcem ísť do Ameriky. A Naša Maminka nám raz rozprávala, že chce s nami ísť do tej Ameriky na nejakú výstavu do nejakého Jorka. Povedala ešte niečo, ale nemôžem si spomenúť čo.

MÁRIA: (*Smejúc sa*) Nie je Jork, ale New York. To je najväčšie mesto na svete.

ĎURO LIMÁR: Čakaj! Prestaňte aj s okuliarami, aj z bombami aj Amerikou! Ste vy dobre videli toho človeka v tom veľkom okne!?! Človek zo železa a plechu! Má oči, usta, uši, nos, ruky, nohy. Niečo nám rozprával a spieval! Potom nám zakýval. Ja si myslím, že kýval baš mne. Ako keby sme sa poznali. Videl som ako keby vyhovárал slovko Li-már. Človek a urobený z plechu!!!?

MÁRIA: Ha! Ha! Ha! To bol Robot! Až mu dali aj meno.

LIMÁR: Robot! Čakaj! Načo im je Robot??? Aby sa deti s ním hrali. To nerozumiem.

MIŠKA: U nás nieto roboty. Ja sa chcievam hrať so zajáčkami alebo šteniatkami.

MÁRIA: Oni majú robotov aby pracovali namiesto ľudí. Tam kde by ľudia nemohli vydržať, napríklad kde je veľmi teplo alebo chladno.

LIMÁR: Čakaj! Ako by robot pracoval v nejakej továrni alebo u majstra. Robot aby premeriaval a zohynal plech? Aby robil odkvapý a brány. Ja

tomu neverím! Čo by to malo znamenať! Ak by zničil veľký panel plechu, ihneď aby ho vylúčili z práce. Robota aby vylúčili z práce preto že nie je dobrý pracovník!?

KATARÍNA TUČNÁ: Čo nás po tom robotovi. A ČO ON JEDÁVA, vie niekto? Ja som teraz hladná. Veľmi som hladná. Škvírka mi v bruchu, čo nepočujete? Teraz by som mohla zjesť celý makový závin! Ham! A je po ňom!

ZUSKA: Mohla by si ty zjesť za plný plech závinov. Poznám ťa dobre. U mňa na narodeninách si veľmi mnoho zjedla!

TOMÁŠ: Naozajský zjedla plný plech závinov!? A čo ostatní hostia robili pokým ona jedla závin? Čo hľadeli! Držali jej palce a sami ostali hladní!

KATARÍNA: Vy ste zlí kamarati. Bola som veľmi hladná. A čo potom? Moja mama urobí mnoho závinov tak budete všetci môsť jesť koľko chcete. Robíte ma za pachltnú.

(začne plakať)

MÁRIA: Ihneď aby ste prestáli zle hovoriť jedni o druhých! Teraz sme tu a chcem aby bol pokoj. Ak nie, tak poviem Našej Mame, a ona vás bude veľmi kritizovať!

ANA STARKÁ: Má pravdu Mária! Tu nieto závinov, ale som videla že ľudia pijú nejaké šťavy vo fľaštičkách. Skoro každý čo prechádza drží v ruke nejakú fľašku. Ja najviac chcievam „kašikovú“ šťavu ktorú mama a ja urobíme.

ONDRO MEŠKÁR: Áno! Áno! Jedlo, pitie, a potom Ondro zahraj nám na harmonike. A ja tu, ako sa prechádzam, hľadám po obchodoch aj veľkých a malých, harmoniky. Vidím všeliaké hudobné inštrumenty, mne známe a neznáme, ale harmoniky nikde. Idem tak mestom a počúvam. Z nejakých malých krčiem počul som rytmus tvista, ale taktiež aj nejakú ľahučkú hudbu, akoby sa hrala na flaute. Možno je to japonská ľudová hudba. U nás keď sa zahrá Horela lipka horela alebo Ešte vinko nevykyslo, všetko je veselé. Ja sa tu v Tokiu cítim nejako unavene a akoby menší. Budovy sú vysoké, strmé, urobené zo skla, lesklé až ťa oči bolia. Ulice z betónu rovnučké urobené ako pravítkom, všetko čistučké ako v lekárni. A ja, nejako som menší ako v realite. Aj teraz som unavený.

CILE NEVERKO: Kto lem dal tolko dinarov za toto mesto. Všetko je vysoké a urobené zo skla. Na budovách nieto komíny, ako sa oný ohrievajú, čo kúria? A ste videli tú vežu v strede mesta ako ju menujú Tower Či ľudia žijú aj v tej veži? Ako sa každý deň šplhajú

tak vysoko. U nás je kostolná veža najvyššia v dedine. Potom za ňou sleduje hasičský dom.

MATEJ PEKÁR: Všetko aj môžem rozumieť, ale že také veľké mesto nemá v každej ulici pekáraň! To je ozajstný zázrak! Čo oni jedávajú, iba mäso a zeleniny? Čo detiedia na raňajky. Či majú pagačiky, rožky, burek, sendviče! Keď sa Maminka zjaví, poprosím ju, aby mi vysvetlila. Či môžu ľudia žiť bez chleba a cesta, múky, kvásku? Nevieťm či mi otec a starý otec, pekári, uveria že som tu nebol v pekárni.

MARCI PAŽRAVÝ: Nieto pekárni ani rožkov, ale sú tam malé škatulky z koláčmi a nejakí sladkostiami. Videl som dnes večer ako nejaký rodičia kúpili svojim deťom. Boli to kúsky ako naše čokoládové torty alebo palacinky. Baš sú veľmi šťastné!

ZUSKA: Ja na ten park nikdy nezabudnem. V strede mesta, a ako keby sme boli v nejakom pekne zariadenom lese. Všade je ticho, stromy sú ohromné, z nehybnými halúzmi. Chodníky sú čistučké, trávička všade rovnakej výšky, kríky podstrihané. Veľké lavičky. Keď si sadneš na ne máš sa stratiť. Tí čo sa prechádzajú, došepkávajú sa, sedia na lavičkach a mlčia. Ako keby ste pozorovali pohľadnicu, ako keby ste neboli v parku. Ako keby som bola na nejakom smútnom pohrebe.

- BOKI STRAŠIDLO: Zaujímavé! A jesto tam vtákov, či oni spievajú alebo trúbia ako naše?
- ZUSKA: Nevidela som.Pravdaže aký je to park ak v ňom nielo vtáky.
- PEKÁR: V parku možno nielo, ale v tej veľkej predajni kde je všetko na elektriku a batérie, ja som videl papagája ktorý rozprával po slovensky.
- MILICA: A čo si iba ty videl toho vtáka, a kde sme my boli?
- PEKÁR: Počuj! Nevieľ! Bol tam veľký stisk. Všetci niečo rozprávali na jazykoch ktorým nerozumieľ. Keď som ja v tom stisku prišiel bližšie tomu vtákovi, spýtal som sa mu či vie rozprávať po slovensky. A papagáj ma pozera jasnými očami rovno do čela. On pekne zopakoval po slovensky. „Vieš ty rozprávať po slovensky?“ Ja som mu potom povedal: „Ja som z Kovačice.“ A on povedal „Ja som z Kovačice.“ Bol som prekvapený, ale rýchlo ma vytisli a iba som ešte počul ako sa mu jeden človek opýtal „sprechen sie deutsch“.
- MIRKO MALIČKÝ: Hádam tam vstej predajni som videl lietadlo ktoré samé letí ponad naše hlavy. A nemá pilota! Iba neskoršie som uvidel, že jeden človek drží nejaký panel v ruke a druhou rukou krúti niečo ako pero. Keď to posunie, lietadlo sa zdvihne alebo spustí.

On si všimol že sa mi to páči, chytil ma za ruku, a spolu sme riadili lietadlom. Lietadlo letí ponad naše hlavy a robí veľký kruh. Myslel somsi že snívam.

CILE NEVERKO: Možno že si aj sníval. Máš ty dobrú fantáziu. (*smiech*)

TOMÁŠ: Ja som ešte viac hrdý, ale zmätený. Zastal som pri cestičke kde deti a dospelí šoférujú malycké autá. Chcel by som aj ja šoférovať. Ale sa bojím, a nemám ani dináre kúpiť si lístok. Zrazu ma jeden muž, chytil za ruku, posadil na sedadlo vedľa neho a sme naštartovali. Najprv som zavrel oči, ale keď iní narazili do nás, otvoril som oči a videl som ako sa všetci točia a predbiehajú a vysunúvajú jedni druhých z hlavnej cesty, až sa mi to páčilo.

ZUSKA MUDRÁČKA: Aj ty snívaš, čo by povedal môj otec, a keď sa prebudíš, a ty mokrý

(*znovu sa počuje tichý smiech*)

CULO: Ja som rozčarovaný. Na uliciach nieto zmrzlinárou. Ja tiskám kočik, dospelí a deti prechádzajú, trošku mňa neobyčajne pozerajú, ale nikto nič nekupuje. Tak sme sa všetci pohli po tú hlavnú križovatku v Tokiu. A tam stisk ako na debeláčskom jarmoku. Všetci stoja a čakajú prejsť cez cestu keď zastanú

autá. Ja si pomyslím: Hádam si niekto kúpi moju zmrzlinu. Naberiem si zmrzlinu pre seba aby videli že sa to môže jesť, ale nič. Ja vytŕčam jazyk najviac čo môžem a lížem, lížem, ale nič. Naberiem aj druhú zmrzlinu, aby som ju niekomu dal zdarma. Ale nikto nechce, bežia od mojej ruky.

MARCI PAŽRAVÝ: Keby som aspoň ja bol tam. Ja by som rád zjedol tú zdarma.

(počuje sa smiech)

KATKA: Ty vždy myslíš na dináre. Mne sa tu veľmi páči. Nieto žaby, hady. Nieto ani chrobaky. Môžeš zdvihnúť hlavu a kráčať. Pozerala som na tie neobyčajné kostoly hoci sú masky a tváre tých figúr namračené, všetko je slavnostné a tie paličky čo sa vždy dymia tak pekne voňajú. Paličky pália Japonci a tí strážci alebo farári neobyčajne pozerali na nás, náš oblek. Ticho je, iba niekedy zaznejú nejaké zvončeky. Zdalo sa mi že snívam pokým vedľa mňa šli ženy v neobyčajných oblekoch. Bože aká všetko móda existuje vo svete?

STANISLAV: Terazsi uredomujem že som sa v škole mal viac čítať zemepis. Ja chcievam čítať o ďalekých krajoch a mestách. Keď nejakí ľudia prišli k našej Mame, aby zorganizovali

výstavu v Japonsku v Tokiu, počul som ako sa rozprávali, že sa v Tokiu závezne musí navštíviť časť mesta ktorá sa menuje Ahihabara, že je tu možné vidieť najsúčastnejšiu technológiu, televízory, hudobné prístroje, elektrické hračky a rôzne zázraky, zázraky technológie. Teraz viem, že sme tam videli robotov a hračky na elektriku. A potom aj to veľké nákupné centrum Ginzi. A kde sú mi kamaráti a kamarátky z gymnázia, aby videli odev, nabytok. Ty Mária si nič nerozprávala o obchodoch v Ginziu. Čo si ty tam pekné videla?

MÁRIA: Ja takú módu nemám rada. Môj oblek je pre mňa najkrajší na svete. A aj keby som si to obliekla, čo by mi na to otec povedal? A dokonca by som nevedela behať v tých vysokých podpätkoch.

KATKA: Mne sa páči Máriin oblek. Videli ste ako sa tu ženy obracajú za Máriou a pozerajú sa na jej a naše obleky?

STANISLAV: A tá križovatka Starbucks kde Cuľo chcel predávať zmrzlinu! Niekde som prečítal, že je to najväčšia križovatka na svete, najkomplikovanejší prechod pre chodcov. Viac ako sto tisíc ľudí ponáhľa prejsť tento prechod keď je na semafore zelené svetlo.

LIMÁR: Počkaj. Čo je to semafór?

STANISLAV: Vie niekto čo je to semafór???

(tichosť, nikto nevie)

STANISLAV: Je to prístroj na ktorom svietia svetláktorými sa upravuje premávka. Keď je červené nesmieš prejsť cez cestu. Keď sa po žltom svetle zjaví zelené, vtedy autá zastanú a ty voľne prejdeš cez cestu. To je automaticky, ako aj roboty.

ICO: Stan a kde si ty to videl?

STANISLAV: Moja mama pracuje v Belehrade. Keď niekedy idem s ňou, ona ma podúča. Všetky naše mamy a starké to už vedia lebo sú skoro každý deň v Belehrade.

MARKA: Mne sa tu páči sa prechádzať aj sa mi páči byť v krajine v ktorej je všetko osvetlené. Rôzne veľké písmená svietia ako hromy, svetlá farebné ako kaleidoskop. Nikde tmy. A tma je veľmi strašná. UFFF UFFFF. V tme žijú živočíchy ktoré nechcú deti. A nie iba živočíchy ale aj rastliny. Krovie je ostré ako nôž. Liany ťa zrazu napadajú v tvojej záhrade. Potknúvaš sa do nich, pichajú. Prhľava keď ťa oprhli, jaj, mamó moja, ako keby ťa uštipla osa. Z tmy vychádzajú nejakí ľudia bez tváre a na pleciah nosia kosy, idú rovno do ľudí. Môj dedo ich zahnáva cesnakom, ale hovorí, že ho na konci vyhrajú. Ja si mu vtedy sadnem do lona a on mi nežne miluje vlasy a spieva nejakú smútnu pesničku.

Jaj! Niekedy v noci snívam, že ma v tme naháňa nejaká veľká ryba. Ale to nie je ryba, ani vták, ale viem že má veľmi veľký zobák a iba čo ma nezobne a neprežrie. Mária, ja budem vždy pri tebe, ak to budem v noci snívať, aby si ma zachránila.

MÁRIA: Neboj sa Marka! Všetko bude v poriadku!

ANA STARKÁ: Som rada že ma zachrániš od všetkého čoho sa bojím. Tu vidím mnoho toho nového čoho nieto v mojej Kovačici, a niečo sa tu aj naučím. Ale počúvajte! Ja som dlho pozorovala japonské čerešne, a vždy som myslela na naše kovačické višne. Na naše višne. Tie červené, veľké a sladké. Ruky a prsty mám celé červené, ale mi je pekne. Vyleziem sa na tú najvyššiu višňu v našej záhrade. Hľadím do diaľky. Vidím modrú horu a na nej veža na Avale. Raz sme boli s našou učiteľkou na vrchu Avaly a na vrchu tej veže. Prekrásna tá modrá Avala.

MIRKO MALIČKÝ: Ako modrá alava (*pachltná*). Čo ona zjedla? Koho zjedla?

(je počuť hlasný smiech)

CILE NEVERKO: Modrá Avala, a nie modrá alava. Ty musíš byť hladný ako ten Marci. A užinovali ste v tom veľkom parku.

MIRKO MALIČKÝ: Sme, ale sme aj museli každú odrobinku a každý papierik pozbierať, a Mária nám rozkázala, aby sme všetko dali do svojich vreckov a iba tu v galérii aby sme všetko dali do týchto neobyčajných hrncov. To v Japonsku všetci robia, hovorí Mária, preto je mesto také čisté ako vylízaný plech v ktorom sa piekli zemiaky, a ktorý potom deti vylízali.

MAKAN: (*vyťahuje si nohy*) Dobre že sme sa vrátili. Nohy ma zaboľeli od toľkého prechádzania. A mal som čo aj vidieť. Mesto nevidíš mu konca. A koča nikde, ani koňa. A hľa zázrak! Na jednom mieste sú nejaké koče. A kto ich ťahá. Človek! Človek zapriahnutý medzi dvoma tyčami. V koči sedia ľudia, na hlave majú klobúk a rozkazujú mierne. A tí čo sa zapriahnutí – utekajú, vždy utekajú. Zaujíma ma ako vytrvajú, veľké je toto mesto. A ulice sú dlhé. Ani môj kôň by nemohol toľko dlho bežať klusom. Mária povedala, že sa tie koče menujú rikše. Bože, Ježiši Kriste! Ako ľudia žijú na tomto svete? A čo všetko musia urobiť. Zázrak tento život a náš Boh!

MIŠO ZVEDAVÝ: Jesto zázrak. Videl som ľudí v ich kostoloch. Oni mlčia, veľmi nahnevaní, s nejakými mečami na chrbtoch a veľkým uzlom na hlave. Všetci čierni a tmaví ako noc. Báľ som sa pozeráť na nich. Mária pov-

edala, že sú to veľkí bojovníci-samurajovia, ktorí bojovali pre svojich cisárov, verne ich strážili a hynuli pre nich. Sme my u nás mali nejakého cisára alebo kráľa? Teraz som sa spametal to opytať!

STANISLAV: Mali sme. Mali sme. A kto za nich bojoval, toho zabili. Zabijali aj kráľov. To sa učí v škole.

MIŠO ZVEDAVÝ: Ako zabili? Nie je kráľ najdôležitejší v krajine?

STANISLAV: To je dlhá rozprávka. Keď budeš starší budeš sa učiť o tom!

MIŠO: Už mi je dosť toho že keď budem starší tak budem sa všetko učiť a budem všetko vedieť. Vo všetkých rozprávkach, ktoré ja viem, ľudia bojujú pre kráľa a potom ak vyhrajú stanu sa hrdinami. Dokonca dostanú aj kráľovu dcéru prekrásnu princeznú za ženu.

STANISLAV: U nás to bolo inak. Jedni bojovali pre kráľa, a iní.

MIŠO: Pre koho už mi to povedz!!

LIMÁR: Už prestaňte s tými rozprávkami. Dedo rozprával o nejakom Titovi. Ale to teraz nie je dôležité (*vyberá si papierik z vrecka na ktorom je výkres toho robota z obchodu*) Toto ti je zázrak. Človek urobený z plechu, s mnohými závesmi na rukách a nohách, ale kráča! Rozpráva. Hľadá! Kráča! Kýva. Ro-

zumie! Rozpráva. Ja som vám ho prekreslil. Vysoký je asi 70 cm. Keď ho ukážem otcovi a dedovi v Kovačici, ihneď ho urobíme z veľmi dobrého plechu. Čo má on v sebe to neviem, ale jesto v Kovačici kto to vie! Žije tam jeden profesor Mirkec, ktorý prišiel z Austrálie, kde sa zdokonaľoval veľmi dlho a ľudia rozprávajú, že sa on veľmi dobre vynachádza s technikou! Ja viac nemám pokoja, vždy iba rozmýšľam o robotovi a už nemôžem počkať kedy sa vrátíme do Kovačice.

ICO: Ty vždy myslíš o robotovi a ja vždy rozmýšľam o bicykloch. Tu sú bicykle najlepšie na svete. Všetky vrstvy mužské, ženské, detské, pre malé deti, s brzdami na oboch kolesách, z meničami, až s 36 rýchlostiami alebo s dvoma meničami, ozajstné pretekárske Len keby som mal jeden taký, a keby som sa zjavil na dráhe Športového centra!?

ZUSKA MUDRÁČKA: Aby ti ho ukradli pokým ty hráš basketbal, Ako tomu Marinkovi, nikdy ho nenašiel!

MILICA: Vždy myslím na tú ženu s tenkými perami a zlými očami, ktorá už dvakrát dlho stála popri obraze na ktorom moja starká a ja pradieme vlnu tou našou veľkou nožnou praslicou. Tá žena prstom dotýkala našu praslicu a aj tú vlnu na paličke. Prečo tak dlho pozorovala náš už trochu rozkývaný kolovrat.

Mne sa tá teta nepáčila.

MÁRIA: Všetci sa utíchnime a poďme spať. Skoro je už ráno.

(strašidlo, Robi a hasič Ivo sa nasledovnej noci sami v chodbe kde je výstava)

STRAŠIDLO BOKI: Vieš Robi, kamarát môj, mne toto nie je jasné. Za seba viem že mám nohavice, širokú košeľu, vestu a klobúk. Pravdaže, všetok ten odev je dávno obnosený, ale mi dobre stojí. Je tak, kamarát môj? Čo mi chýba? Nič! A všetci čo navštívili výstavu, všetci dlho stáli pred mnou a dlho ma pozorovali. Iba čo mi nevyzliekli nohavice. Niektorí si myslia že som muž, niektorí že som žena. To nie je dôležité. Moja úloha je aby som strážil úrodu od vtákov, a aj od detí zlodejov. Raz vo vinohrade keď hrozno dozrievalo, bola prítma, prišli zlodeje, traja. Priniesli si aj košík. A keď začali oberať hrozno, kradnúť, nejaká sova zahvízdala. Oni sa zdvihli ponad vinič a keď ma videli, jeden zvrieskol a dal sa do behu a za ním aj ostatní. Predstav si. Nechali aj košík lebo si mysleli že som ja majiteľ vinohradu a zutekali.

ROBI: Ak sa to tak stalo, tak výborne!

BOKI: Stalo sa práve tak. Teraz mám času ti porozprávať ešte niečo. Vieš, ja si myslím,

že tu ľudia nevedia čo som ja. Tu nieto polí, tak nieto čo strážiť. Domy im strážia, vidíš Robi, tie veľké oči čo sa menujú kamery. Ony všetko vidia aj cez deň aj po noci. Načo by im potom bolo strašidlo, keď oni všetko vidia ako vo filme. Áno môj kamarát. Viem ja ešte dosť toho. Napríklad, ešte nikto nevysvetlil čo je vtákovi ťažšie, vyletieť alebo zletieť. Alebo či môže mačka žiť bez fúzov. Čo by si ty na to povedal, môj Robi?

ROBI: Neviem ja o tom. Nikdy som ja nad tým nerozmýšľal. Ja sa chcem hrať so všetkými. A to všetky hry pre deti ktoré viem. Ale, musím ti niečo povedať, ale nepovedz ostatným. Dobré?

BOKI: Nepoviem! Veď vieš, že takmer vždy v spoločnosti mlčím.

ROBI: Tak potom počúvaj. Ja sa veľmi bojím veľkých vtákov bociany, jastraby, sovy a „kurfučice“. Tá „kurfučica“ žije na kostolných vežách. Ak sú deti neposlušné, ak sa zašpinia do gatí alebo niečo podobné, potom si zohrejú niekde svoj veľký zobák. A zobajú dieťa po zadku horúcim zobákom a to veľmi bolí. Ajoj! Ja často snívam ako ma ten vták nahaňa. Obyčajne ma nestihne, ale ja sa od strachu zacikám.

BOKI: To som nevedel. Tak to je teda tvoje trápenie. Robi, kamarát môj, neboj sa viac. Ja si mys-

lím že „kurfučice“ viac ani neexistujú. To ťa iba strašila stará mama alebo niekto z tvojej rodiny keď si nebol dobrý, napríklad, keď si sa nechcel kúpať, umývať, alebo si chodil po blate a kalužách keď ti to nedovoľovali. Bolo tak. Povedz.

ROBI: Tak je, ale ja sa ešte stále bojím. Aj teraz musím rýchlo ísť na záchod cikať.

(Bokinovi sa priblížil Ivo hasič)

IVO: Tu hasiči pracujú ako hodinky. Všetko sa vykonáva podľa pravidiel a predpisov. Hneď čo to stlačíš, tlačidlo a hydranty sa otvoria, elektrický prúd sa vypne, zámky sa otvoria. Každá česť Japoncom. Keby to bolo aj u nás, bolo by nám mnoho ľahšie keď treba zhasiť oheň. A vieš Boki kto tu stráži? Pozri na to veľké oko. To oko neustále hľadá a informuje centrálnu hasičskú službu v meste a všetky zariadenia odblokuje. Mám čo porozprávať mojmu tímu v Kovačici, nášmu Vedúcemu Šifelovi.

(rozhovor im prerušil plač. Robi vyšiel zo záchodu celý mokrý)

Naraz Boki a Ivo sa spýtali: Čo sa ti stalo?

- BOKI: Vezmi si moju suchú košeľu. Rýchlo sa utri. Rozprávaj! Neplač!
- ROBI: *(vyzliekol Bokinovi košeľu a utiera sa a plačúc rozpráva)* V záchode je pekne, všetko sa leskne a vonia. Ale v záchode je toľko mnoho tlačidiel na ktorých je niečo napísané, ale ja tomu nerozumiem. Stlačil som jedno, druhé, tretie. Nič. Trochu som zohol hlavu, aby som videl čo sa stáva keď zrazu začala striekať voda ako z veľkého suda a všetko na mňa, na tvár a hrud'. Ako som sa zľakol. Myslel som si, že povala spadla na mňa. Celý som mokrý. Mám vodu aj v topánkach!
- IVO: Aspoň si sa vykúpaj. Osušíš sa, vrátiš strašidlovi košeľu. A veď že nikomu nepovieme čo sa stalo, lebo by sa ti smiali, a ja to nechcem.
- ROBI: Ďakujem Vám Ivo a Strašidlo. *(vylieva si vodu z topánok)*
- BOKI: Na ulici je naša družina. Poskakujú a sú veselí. Schystaj sa, Robi, rýchlo. Teraz vôjdu do galérie.

(deti vošli dnu a ihneď si vysypajú z vreckov do odpadkového koša)

- MÁRIA: Teraz všetci choďte na svoje miesto a pokúste sa rýchlo zaspáť! Snívajte vašich milých

rodičov a našu Kovačicu. Možno ju zajtra už uvidíme.

KATKA: Ja už nemôžem dočkať prísť domov.

(aj ostatní to isté rozprávajú skoro naraz. Ale svetlá sa zatmeli a pomaly všetci utíchli)

NÁVRAT

MATEJ PEKÁR: Ľudia znovu sme stlačení ako sardinky. Mária sme znovu v tých veľkých kufroch ako aj keď sme prichádzali!?

MILICA: Znovu je veľmi mračno. A čo to neustále hu-koce. Už ma bolia uši!?

ICO: Mária! Povedz že znovu letíme!

ROBI: Či znovu ponad tie slané moria?

MÁRIA: Ideme domov. Letíme ponad more. Ale vás prosím, aby ste boli ticho a driemali. Dlhá je cesta do našej Kovačice.

ZUSKA: Ako môžem driemať keď stojím a ešte je aj veľký stisk.

MATEJ PEKÁR: Ešte ani nie je taký veľký stisk., ako keby nás bolo menej. Keby nebolo toľko mračno videli by sme kto chýba. Dobre. Nech sa hlási kto nie je tu!

ANA STARKÁ: Nežartuj s nami. Ako sa môže niekto hlásiť ak nie je tu!

ŠEVO HASIČ: Nie je veľký stisk, preto že Naša Mama niektoré svoje obrazy predala na výstave v Tokiu. Je to tak Mária?

MÁRIA: Tak, ale vás ešte raz prosím, aby ste oddychovali. Dlhá je cesta po Bombaj. A tam potom

čakať. Potom vzletovanie, potom Belehrad a iba potom autom do Kovačice!

MILICA: Nie znovu nejaké bomby. Vždy spomínate bomby, američanov.

JANKO MLADŠÍ: Mária o akých znovu bombách rozprávate pred spaním?

MÁRIA: (*Teraz nervózne*) To nie sú bomby. Bombaj je veľké mesto v krajine Indii. To mesto sa menuje Bombaj. Tu sa nachádza veľké letisko, kde si naše lietadlo dopĺňa benzín. Je to teraz jasné?

(*nastáva tichosť, je počuť iba hukot lietadla*)

ANA STARKÁ: (*šepká si v sebe*) Kto z našich kamarátov teraz nie je s nami. Počkaj. Videla som ako strhávajú obrazy na ktorých bolo Strašidlo, Limár, Makan Vozár, Cuľo Zmrzlinár, Ondro Harmonikáš. Či ešte niektorý obraz strhli, neviem. Preto nie je taký veľký stisk. Lúto mi je že viac nikdy nebudeme vidieť našich kamarátov. Ktovie kde sú? Ktovie kto kúpil ktorý obraz. Nejaký turista z nejakej ďalekej krajiny? Aj oni sú iste teraz smutní. Nemôžem si ani predstaviť. Odišli, a ani sme sa nerozlúčili! A nikdy, nikdy ich viac neuvidíme. Bože, pomôž aj im aj nám! Veľmi som smutná!

V KOVAČICI. ATELIÉR MAMY ZUZANY
CHALUPOVEJ. CEZ OTVORENÉ OKNO JE CÍTIŤ
VÔŇU JARI.

Je počuť tichú hudbu „Konope, konope zelené konope“.

MÁRIA: Deti, vstávajúte! Prišli sme domov, do našej milej a zlatej Kovačice do ateliéra našej Mamy. Necítite vôňu zeme a kovačickej jari!?

KATKA KTORÁ SA BOJÍ ŽABY: Ďakujem Ti, Pane Bože, Ježiši Kriste! Mamko a Tatko ja som sa vrátila, kde ste. Či ste už na poliach? Kde je môj kocúr Jankič?

MATEJ PEKÁR: Otec môj milý! Upekol si už rožky a burek pre nás cestujúcich z Tokia? Veľké je to mesto, ale takáto vôňa chleba a pečiva nikde nieto. Teraz chcem našu pekáreň ešte viac!

MARCI PAŽRAVÝ: Nerozprávaj mnoho o Tokiu, ale nech nám tvoj otec donesie plnú tašku pečiva, nech sa konečne najem nášho pečiva.

ICO BICYKLISTA: Ja nie som ani hladný ani smädny. Ale bicykle z Tokia nikdy nezabudnem. Predsa dobrý je aj tento môj bicykel. Vidíte, už ma volá, aby som ho jazdil.

TOMÁŠ ZVEDAVÝ: Ahoj všetkým v dome! Vrátil som sa a mám sa dobre ale ponáhľam sa

vidieť klieťku s mojimi zajačkami. Musím ich pohládkať. Pači sa mi keď sa rystieraju a trasú svojím ňufakom. Ako keby mi niečo rozprávali. Musim im nájsť novú jarnú trávičku, aby sa najedli.

CILE NEVERKO: Družina, či je možné, že sme znovu doma? Pred mojím domom nieto nikoho, ale keď otvorím dvere, všetci na dvore rozširujú ruky. Vidím aj pasienky na ktorých pasú stáda. To je Kovačica. Môj rodný kraj!

MIRKO MALIČKÝ: Ja som všetkých doma vybozkával. Najviac moju sestričku, ktorej som nič nepriniesol z Tokia. Ale ona je ešte malá a preto nevie tú obyčaj že z cestovania vždy prinesieš darček.

ZUSKA MUDRÁČKA: Počkajte. Pozrite kto nám prichádza. To je Naša Mama Zuzana. Videla som ju keď prešla vedľa okna ateliéra. Huráá! Nech žije Mama!

Do ateliéra vošla Mama Zuzana. Prichádzala ku každému svojmu obrazu a každému dieťaťu sa prihovárala.

Mojí milí. Či ste sa mi namučili? Nechcela som to. (*V očiach sa jej zjavili veľké slzy*). V lesklých modrých očiach sa jej videla srdečnosť a láska ku všetkým osobám na jej obrazoch.

Deti moje, milí a drahí mojí. Bez vás by môj život bol ako púšť. Všetkých vás objímam a milujem. Vy ste môj život. A nádej. Všetkých vás objímam kdekoľvek ste či doma alebo vo svete!

Koniec

DOBROTIVOSŤ V KONANÍ - BRÁNA DO VEČNOSTI

„Úšľachtilý človek priťahuje úšľachtilých ľudí a vie ako ich má zdržať.“

Kant

Jedna z mnohých cností, ktoré charakterizovali Zuzanu Chalupovú (1925-2001), známu insitnú samoukú maliarku, bola jej neobmedzená dobrotivosť, ktorá žiarila z jej očí a vždy jemne vyslovených slov. Bezpočetnými dobročinnosťami vtisla sa do srdc nešťastníkov a kvôli jej neopísateľnej láske k deťom, bola a zostala známa ako Mama Zuzana.

Prostredníctvom UNICEF-a bolo vytlačené vyše päť miliónov pohľadníc - reprodukovanie jej obrazov, natáčanie viacerých dokumentárnych filmov o jej živote a dielach...

Tohto roku sa zaznamenáva devädesiate výročie jej narodenia, a tak kovačický spisovateľ Ďurica Ďura Krstin, ako prejav jej lásky k deťom, napísal pre nich rádio drámu pod názvom CESTA DO TOKIA. Cestovala Zuzana po celom svete, bola hosťom mnohých politikov, významných osobností a vystavovala v mnohých galériach. Bola hosťom Ronalda Regana, bývalého am-

erického prezidenta, ktorý jej nechal vrtuľník a pilota na výhliadkovú jazdu niagáriných vodopádov a iných pamiatok, ktoré dychtivo absorbovala a detaily presadzovala na plátno. V Tokiu bola hosťom japonského cisára Akichita, ktorý jej k dispozícii nechal vlastného šoféra.

Đurica prišiel na príliš neobyčajný a skvelý nápad, aby najmladším udelil jeden pôsobivý a pre nich blízky a rozumiteľný text. Oživil postavy detí, ktorých na Zuzaniných plátnach vždy bolo hojne a zručným rozprávaním ukázal na dobré a zlé príbehy na ceste medzi Kovačicou a Tokiom, ako aj príbehy z hlavného japonkého mesta. Teda, deti, ako hlavný motív umelckého výrazu, poskytli Đurici nevyčerateľný zdroj na tému uvednej drámy. Tak ako televízna dráma Moma Kapora DÁŽĎ NA CESTE DO ANKARANU, Đurica koncipoval prozaický svet detí, pričom často používal humor a iróniu. Rozprávacím spôsobom sa zisťujú charakterné vlastnosti každej postavy: Marka Bojažlivá, Ana Starká, Zuzka Mudráčka, Mišo Zvedavý, Cile Neverko, Marci Pažravý a mnohí iní, svojím nezbedníctvom, ukazujú svoje dôverčivé a nevinné zámery...

Všetci sa nachádzajú na Zuzaninom plátne, kým pohľady návštevníkov ich zasypajú so zvedavosťou a serióznosťou a v noci, keď zhasnú svetlá galérie, deti vychádzajú z rámov, vyskočia a idú na dobrodružstvá do veľkého a zázračného mesta Tokia. To mesto sa vôbec nepodobá našim mestám. Všetko v ňom je neuveriteľné, od architektonických stavieb po ulice, na ktorých sú seriózni ľudia v obehú, každý behá za svojimi povinos-

tiami a všetko je v meste čisté, že ani žiadneho papiera nie je vidieť. Dokonca aj ich nezbedníctva vytvárajú množstvo pozitívnych aspektov správania, bez hulákania, strikanice, akoby ich mestské okolie upokojovalo a predovšetkým vplývalo na ich správanie. Akoby v momente dozrievali a obohacovali sa a akoby ich prostredie naplňalo kultúrou a serióznosťou...

Teda, Ďurica Ďura Krstin s drámou CESTA DO TOKIA dosiahol funkciu zábavnej literatúry a zároveň je vidieť pozoruhodnú komunikáciu v texte, ako aj význačnú poctivosť, ktorá je nutná pri dospievaní detí.

Ana Dudášová

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41-93-2:654.195

КРСТИН, Ђурица, 1942-

Пут у Токио : радио драма за децу = Cesta do Tokia : rádio dráma pre deti / Ђурица Ђура Крстин ; [превод Е. [Евка] Karkušová, Р. [Pavel] Kuhárik]. - Мало Црниће : Библиотека "Србољуб Митић", 2015 (Петровац на Млави : Стојадиновић). - 102 стр. ; 20 cm

Упоредо срп. текст и словач. превод. - На насл. стр. назив места издавања: Ковачица. - Тираж 500. - Стр. 51-53:
Доброта делања - вратнице у вечност / Ана Дудаш.

ISBN 978-86-87003-43-9

COBISS.SR-ID 217719564

